

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	37221 Агрономія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	201 Агрономія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37221
Назва ОП	Агрономія
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	201 Агрономія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Івченко Тетяна Володимирівна, Сідлецька Оксана Миколаївна, Каленська Світлана (керівник)
Залучений представник роботодавців	не залучено
Дати візиту до ЗВО	11.11.2020 р. – 13.11.2020 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://bit.ly/3fx7I13>

Програма візиту експертної групи <https://bit.ly/2V1gefz>.

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Акредитація освітньої програми «Агрономія» третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії) проводилась у віддаленому (дистанційному) режимі, відповідно до погодженої Програми візиту (<https://bit.ly/2UZMSht>). Члени експертної групи проаналізували Відомості про самооцінювання освітньої програми <https://bit.ly/3fx713>, зробили запит на додаткові документи (blob:<https://office.naq.gov.ua/9a217610-3223-4527-8e52-109d79953109>) та отримали їх (<https://office.naq.gov.ua/accreditation-folder/2232>; <https://bit.ly/3642B58>). Отримані документи та матеріали підтверджують легітимність позицій, які недостатньо висвітлені в Відомостях про самооцінювання освітньої програми. Освітньо-наукова програма підготовки «Доктор філософії» запроваджена з 2016 року, протокол №11, відповідно до наказу МОН України №816 від 08 липня 2016 р. (<https://bit.ly/3fAEY7m>). Освітня програма «Агрономія» відповідає всім критеріям акредитації. Підготовка за ОП «Агрономія» за третім рівнем вищої освіти здійснюється відповідно до нормативних документів, які діють в Україні та «Положення про освітні програми у СНАУ» (<https://bit.ly/2Ks24lv>).

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Експертна група дійшла висновку, що цілі, програмні результати ОП «Агрономія» відповідають місії, функціям і стратегії діяльності СНАУ. ОП має загальнодержавний, галузевий і регіональний контекст. ОП має значну частку практичного навчання, зокрема через проведення польових експериментів і поєднання навчання через дослідження. Група забезпечення ОП, викладачі програми мають високу академічну кваліфікацію. Відмічається абсолютна відповідність принципам щодо формування критичної маси дослідників за напрямком підготовки. Група забезпечення представлена відомими вченими з визнаними науковими школами, що сприяє якісній підготовці докторів філософії. Встановлена повна відповідність напрямів досліджень наукових керівників темат дисертаційних досліджень аспірантів. ЗВО має вагомий результати міжнародної співпраці та інтеграції в міжнародний освітній і науковий простір – співпраця з університетами-партнерами, участь у міжнародних конференціях, чисельні міжнародні наукові проекти, залучення додаткових грантів на проведення освітянської та наукової діяльності. У СНАУ ведеться підготовка аспірантів-іноземців. Усі НПП за останні п'ять років мають публікації у фахових виданнях або виданнях Scopus/Web of Science, що відповідають напрямам наукових досліджень. Більшість викладачів мають сертифікати щодо рівня знання іноземної мови. СНАУ має практику тристоронньої співпраці: освіта-бізнес-влада, що є важливим інструментом розвитку спеціальності та ринку праці. На базі СНАУ проводяться дискусійні платформи, головними темами яких є кадрова політика аграрних підприємств, можливості ЗВО у науковому супроводі на їх вимогу, позиція влади у цьому процесі. Існує тісна співпраця з роботодавцями, які залучаються до організації освітньо-наукового процесу, формування та оновлення ОП. Університет має одну з потужніших в Україні серед ЗВО аграрного профілю матеріально-технічну базу, обладнану інноваційними технічними засобами. Процедура конкурсного відбору НПП є прозорою і відкритою. Заклад створює можливості для професійного та викладацького розвитку НПП. Доступ до освітньої програми, внутрішніх нормативних документів, які чітко врегульовують освітній процес і не містять жодних дискримінаційних положень, є відкритим для всіх зацікавлених сторін через офіційний сайт СНАУ. У СНАУ існують принципи формування корпоративної культури під час реалізації політики та процедури забезпечення якості освіти. Прозора для здобувачів процедура оцінювання й оскарження результатів навчання. Позитивним є проведення анкетувань здобувачів щодо ключових питань ОП і оприлюднення їх на офіційному сайті. Діє політика академічної доброчесності закладу – розроблені заходи попередження й санкції до порушників. СНАУ – лідер в Україні з впровадження дуальної освіти, яка впроваджується зокрема за підготовки аспірантів-іноземців. У ЗВО, за потреби, впроваджується дистанційне навчання та підтримка інклюзивної освіти. Існує практика стимулювання безперервної освіти НПП і здобувачів.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Експертна група рекомендує посилення практики перегляду й оновлення освітніх програм із урахуванням сучасних наукових «трендів» досягнень виробництва, пропозицій роботодавців (стейкхолдерів). Необхідно вдосконалити ОП щодо змісту та структури освітніх компонентів, які формують набуття здобувачами вищої освіти професійних навичок, зокрема завдяки збільшенню в нормативній частині ОП дисциплін, які формують фахові компоненти. Необхідно розширити можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів – знявши нормативне обмеження ЗВО щодо певної кількості здобувачів у групі при виборі освітнього компоненту. Варто посилити роботу з методичного забезпечення освітньої складової ОП: удосконалення робочих програм, підготовка силабусів навчальних дисциплін, розробка підручників, посібників, рекомендацій для освітньої складової ОП. Переглянути напрями досліджень НПП і здобувачів відповідно до світових «трендів», що дозволить повноцінно використовувати сучасне обладнання, яке є в СНАУ, і забезпечити базу для публікаційної активності НПП у виданнях, що входять до наукометричних баз даних, зокрема Scopus та Web of Science. Рекомендовано проведення регулярного анкетування всіх учасників ОП. Активніше залучати роботодавців і провідних НПП із ЗВО до аудиторних занять на регулярній основі. А також розмішувати інформацію щодо пропозицій стейкхолдерів із удосконалення ОП і висвітлювати прийняті рішення на офіційному сайті. Із метою покращення вимог щодо прозорості та публічності діяльності ЗВО, рекомендуємо подавати інформацію релевантну на різних сторінках сайту, врегулювати процедуру оформлення нормативних документів. Оформленні сторінки аспіранта на офіційному сайті посилять прозорість процесу підготовки здобувачів та висвітлення їх досягнень. Інформувати здобувачів про визнання результатів навчання в інших ЗВО, наукових установах і в неформальній освіті.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Освітньо-наукова програма «Агрономія» має чітко сформульовані цілі, спрямовані на підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця ступеня доктора філософії, здатного до самостійної науково-дослідницької, педагогічно-організаційної та практичної діяльності в агрономії. Цілі ОНП відповідають місії та стратегічним цілям діяльності Сумського національного аграрного університету, зазначеним у Стратегії розвитку Сумського національного аграрного університету на 2015-2020 роки, ухваленої вченою радою Сумського НАУ від 27 серпня 2015 року (<https://snau.edu.ua/strategiya/>). Місія закладу вищої освіти обумовлює стратегію та розвиток Сумського НАУ, які закладені в Статуті Сумського національного аграрного університету (<https://bit.ly/33gUK2F>), концепції освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету. Освітньо-наукова програма підготовки «Доктор філософії» запроваджена з 2016 року, протокол №11, відповідно до наказу МОН України № 816 від 08 липня 2016 р. (<https://bit.ly/3fAEY7m>). Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються «Положенням про освітні програми у СНАУ» (<https://bit.ly/2Ks24lv>), повноваження та відповідальність у частині виконання цих процедур визначені «Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ» (<https://bit.ly/3nEw8IS>), «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/2IPqFzQ>). Відповідність цілей ОНП «Агрономія» місії та стратегії СНАУ підтверджена під час спілкування з гарантом ОНП і керівництвом ЗВО. Особливістю програми є інтегрована підготовка докторів філософії, що поєднує освітню, науково-дослідну та практичну спрямованість навчання.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ОНП і навчальний план підготовки докторів філософії в СНАУ враховує інтереси осіб, які здобувають науковий ступінь в аспірантурі за спеціальністю 201 «Агрономія». Інтереси здобувачів третього рівня вищої освіти враховуються під час формування сукупності загальних і фахових компетентностей. У СНАУ відповідно до «Положення про освітні програми у СНАУ» (<https://bit.ly/2Ks24lv>), передбачено процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Виконання цих процедур регламентується «Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ» (<https://bit.ly/3nEw8IS>), «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/2IPqFzQ>). Згідно цих положень розроблення, моніторинг здійснює проектна група, до якої залучаються стейкхолдери. Відповідно до цілі ОНП передбачається, що основними місцями працевлаштування доктора філософії з «Агрономії» є заклади вищої освіти, науково-дослідні установи Національної академії наук України (НАН України); Національної академії аграрних наук України (НААН України); аграрні підприємства, до структури яких входять наукові підрозділи; коледжі та ін. установи. СНАУ тісно співпрацює в науковій і освітянській площині з науковими установами: Інститутом сільського господарства Північного Сходу НААН України; Українським інститутом експертизи сортів рослин; Інститутом фізіології рослин і генетики НАН України; Інститутом захисту рослин НААН України; Устимівською дослідною станцією Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, Інститутом картоплярства НААН, Сумською філією «Держґрунтохорона». За формування, вдосконалення та реалізації програми приймають активну участь і враховуються позиції та потреби всіх стейкхолдерів через їх залучення до різних видів комунікацій. (<https://bit.ly/2UZoTM1>; <https://bit.ly/3pV7K7K>; <https://bit.ly/3fodLVw>; <https://bit.ly/37400rg>; <https://bit.ly/3kXR9MO>, <https://bit.ly/3kXR9MO>). До розробки ОНП було залучено зовнішніх стейкхолдерів, серед яких: Штукін М. О. – генеральний директор ТОВ «ВорожбаЛатІнвест», Сахошко М. М. – директор Сумського обласного державного експертного центру сортів рослин; Кабанець В. М. – директор Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН; Маслак О. М. – директор Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА; Дрига С. П. – керівник відділу Підлісінка, ТОВ «Райз Північ»; Пасько О. М. – директор Сумського відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств; Колодяжний О. В. – директор ТОВ «Агрокрай»; Ткаченко О. М. – директор ТОВ «Агрохім-протект». У процесі формування цілей і програмних результатів навчання ОНП «Агрономія» враховано інтереси та пропозиції професійних спільнот (зокрема, Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова; ГО «Українське товариство ґрунтознавців та агрохіміків»; Національного екологічного центру України). Постійна робота з представниками зацікавлених груп сприяє досягненню програмних результатів.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Зважаючи на динамічні зміни в с.-г. виробництві, глобальні зміни клімату й підготовку фахівців переважно для зони Лівобережного Лісостепу та Полісся України, формування цілей і ПРН « Агрономія » здійснювалось із врахуванням галузевого та регіонального контексту на основі аналізу напрямків економічної діяльності регіону, галузевих програм, проєктів, пов'язаних із завданнями державної стратегії регіонального розвитку; реалізації програми економічного та соціального розвитку Сумської області на 2019 рік та 2020-2021 програмні роки, де пріоритетним є посилення науково-технічного співробітництва між промисловими підприємствами та науковими установами, ЗВО, з метою прискореного трансферу технологій у виробництво та підготовки кадрів відповідно до регіонального контексту (<https://bit.ly/3l9wJlI>). Власне, в цьому полягає унікальність ОНП і регіональне значення – напрями наукових досліджень пов'язані як із типовими для регіону спеціалізованими культурами – картоплею, льоном, коноплями, зерновими культурами, так і новими, нетрадиційними – кіноа, яка має значну перспективу для виробництва та попиту. На базі кафедри селекції та насінництва створений НДІ проблем картоплярства Північно-Східного регіону України. Важливим інструментом у СНАУ є тристороння співпраця: освіта-бізнес-влада. З метою посилення кадрового потенціалу – на базі СНАУ проводяться дискусійні платформи, головними темами обговорення є кадрова політика аграрних підприємств, можливості ЗВО у науковому супроводі на їх вимогу, позиція влади у цьому процесі (<https://bit.ly/2JbKa5U>). При формуванні цілей та визначенні ПРН, проєктна група врахувала досвід вітчизняних та іноземних ОНП : Аграрний університет ім. Хугона Коллантая, Краків, Азербайджанський ДАУ, Білоруський державний аграрний технічний університет, Монгольський ДАУ, НУБіП, Житомирський НАУ, Вінницький НАУ, Полтавська ДАА, Уманський НУ. Сумський НАУ є учасником Міжнародної літньої школи в державному університеті Луїзіани під егідою «Вишеградської асоціації університетів»; членами академічної спільноти «Black Sea and the Eastern Mediterranean (BSEM)», (<https://bseman.net/about-us/>), де також розробляються та впроваджуються новітні методи навчання здобувачів. Враховано досвід закордонних і вітчизняних програм через спільну наукову роботу з Національним центром сільськогосподарських досліджень Йорданії - Onichko V. I, Melnyk A. V., Evaluation of Six Sunflower Cultivar for Forage Productivity Under Salinity Condition. Advances in Environmental Biology. 2018; APHIS' Plant Protection and Quarantine (PPQ), United States Department of Agriculture, Kazakh National Agrarian University. Згідно угоди (2017р.) між СНАУ та Хенанським інститутом науки і технології (Китай) розроблено план спільної підготовки здобувачів за ОНП. Унікальністю ОНП є запровадження системи подвійного керівництва науково-дослідною роботою здобувачів-іноземців - науковий керівник від СНАУ та науковий консультант від Хенанського інституту науки і технології.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

На даний момент Стандарт зі спеціальності «Агрономія» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ще не затверджено. При формуванні освітніх компонент ОНП враховувались результати навчання, визначені в проєкті стандарту та у Національній рамці кваліфікацій. За проєктування ОНП враховано проєкт стандарту вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем підготовки докторів філософії спеціальності 201 «Агрономія». Розроблено та визначено програмні результати навчання відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій для 8 кваліфікаційного рівня освіти (<https://bit.ly/2NAKhND>). Результатом навчання за ОНП є концептуальні та методологічні знання в галузі аграрних наук і продовольства зі спеціальності «Агрономія». ОНП за дескрипторами відповідає вимогам восьмого кваліфікаційного рівня НРК за спеціальністю «Агрономія» – здобувач формує та набуває спеціалізовані уміння, навички і методи, необхідні для розв'язання вагомих проблем у агрономії, аграрній науці та інноваційній діяльності, вміння розширювати та переоцінювати існуючі знання, здатність до саморозвитку та самовдосконалення. Національна рамка кваліфікацій визначає здобувача ступеня доктора філософії як особу, здатну розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі сільського господарства та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог. Так, спеціалізовані концептуальні знання, що передбачають сучасні наукові здобутки у галузі сільського господарства, і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. Саме їх здобувачі отримують за ОНП під час вивчення дисциплін циклу практичної та спеціальної (професійної) підготовки, циклу дисциплін загальнонаукової підготовки філософським компетентностям (філософія науки), дисциплін циклу дослідницької підготовки (організація і методика проведення наукових досліджень, спеціальні інформаційні системи і технології, системний підхід використання методів математичного моделювання).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Цілі ОНП відповідають місії та стратегічним цілям діяльності Сумського національного аграрного університету. Цілі ОНП та програмні результати навчання мають чітко виражений галузевий і регіональний контексти. Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП чітко врегульовані нормативною документацією. Важливим інструментом у СНАУ є тристороння співпраця (освіта-бізнес-влада), що сприяє розвитку спеціальності та ринку праці. За проектування та перегляду ОНП враховується досвід іноземних та вітчизняних подібних програм. Унікальністю ОНП є інтернаціоналізація ОНП за рахунок навчання здобувачів-іноземців, запровадження системи подвійного керівництва науково-дослідною роботою. На даному етапі це стосується здобувачів-іноземців, які мають наукового керівника від СНАУ та наукового консультанта від Хенанського інституту науки і технології (Китай). Наявність висококваліфікованого професорсько-викладацького складу зі знанням англійської мови забезпечує реалізацію ОНП на високому рівні, як для вітчизняних, так і для іноземних здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабких сторін щодо критерію 1 та його підкритеріїв не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

У цілому ОНП та освітня діяльність за цією програмою націлені на досягнення результатів навчання у відповідності до Національної рамки кваліфікацій та відповідають визначеному критерію. В ОНП чітко встановлена ціль і завдання, які відповідають третьому освітньо-науковому рівню вищої освіти, є зрозумілими та взаємопов'язаними з місією та стратегією розвитку вищої освіти СНАУ. За проектування ОНП врахована специфіка регіону, що зумовлює якісну підготовку фахівців із науковим ступенем доктор філософії. У цілому ОНП та освітня діяльність за цією програмою відповідають визначеному критерію. Унікальністю ОНП є інтернаціоналізація ОНП за рахунок навчання здобувачів-іноземців, запровадження системи подвійного керівництва науково-дослідною роботою. На даному етапі це стосується здобувачів-іноземців, які мають наукового керівника від СНАУ та наукового консультанта від Хенанського інституту науки і технології, Китай.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Детальна інформація щодо ОНП представлена на сайті факультету агротехнологій та природокористування СНАУ (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>) та на сайті аспірантури СНАУ (<https://science.snau.edu.ua/aspirantura/>). Відповідно до вимог законодавства щодо навчального навантаження, для третього рівня вищої освіти обсяг освітньої програми складає 57 кредитів (100%), зокрема не менше 15 кредитів (> 25%) передбачено для вивчення вибіркових дисциплін, перелік яких представлений на сайті (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП має чітку структуру. Включає необхідні обов'язкові та вибіркові складові, що дозволяють в сукупності отримати потрібні результати. Обов'язкові освітні компоненти дозволяють досягти цілей ОНП, ПРН та компетентностей, що підтверджується матрицями відповідності, які наведені в ОНП (<https://bit.ly/3ooiqQJ>). Перелік навчальних дисциплін за ОНП та робочі програми для основних і вибіркових дисциплін розміщено за посиланнями: <https://bit.ly/33gVi8J> та <https://bit.ly/2KwLaSu>. У робочих програмах по всім дисциплінам в доступній для здобувачів формі представлено детальну інформацію щодо їх змісту, структури та системи. Навчальні плани представлені на сайті факультету за посиланням – <https://bit.ly/3l5MJnh>. Для аспірантів-іноземців весь необхідний матеріал у наявності на англійській мові (<https://bit.ly/3m6Io62>). Аспіранту на офіційному сайті надано детальну інформацію – путівник щодо успішного виконання завдань та завершення ОНП (<https://bit.ly/2UZOQOT>). Освітні

компоненти ОНП мають логічну взаємопов'язану систему, яка відповідає структурно-логічній схемі, поданий в профілі ОНП за роками навчання здобувачів Ег на вимогу були наданні ОНП та робочі програми дисциплін, які затвердженні відповідно до нормативних вимог.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП відповідає предметній області спеціальності «Агрономія». Представлений перелік дисциплін, робочі програми, логічні схеми побудови навчального процесу (<https://bit.ly/3pXfg1Q>) забезпечують формування фахових компетентностей (<https://bit.ly/369e7MZ>), які відповідають предметній області спеціальності «Агрономія». На зустрічі з фокус-групами НПП і здобувачів було підтверджено факт регулярного оновлення змісту освітніх компонентів ОНП, яке відбувається на основі принципу академічної свободи. Аналіз експертами ОНП підтверджує факт їх оновлення: введено навчальні дисципліни «Комунікація в науковому середовищі» та «Організація підготовки наукових публікацій». Окрім того, проведено аналіз та корегування варіативної частини ОНП, позитивною практикою чого є відмова від блокової схеми обрання освітніх компонентів. Тематика наукових досліджень ОНП відповідає тематиці робіт факультету агротехнологій та природокористування (<https://bit.ly/3l5nPKK>) та розроблена з метою сприяння здатності інтегрувати теоретичні знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах, вирішення проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язку, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) здобувачів передбачається структурою ОНП, зокрема через обрання наукового керівника, теми наукового дослідження, індивідуального вибору дисциплін. Здобувачі реалізують право вибору навчальних дисциплін згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ» (<https://bit.ly/3m7YWZL>) та «Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору» (<https://bit.ly/3nUSuWv>); «Положення про кредитно-трансфертну систему організації навчального процесу» (<https://snau.edu.ua/normativni-dokumenty-2/>). Основним інструментом ІОТ є вибіркові дисципліни, частка яких складає 25% (15) кредитів ЄКТС від загального обсягу ОНП (57). У навчальних планах передбачені кредити для вибору чотирьох дисциплін. Перелік вибіркових дисциплін представлений на офіційному сайті (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>). Вибіркові дисципліни пропонуються загальним списком, а в проєкті на 2020-2021 рр. – блоками (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>), що забезпечує формування ІОТ. Здобувачі визначаються з набором вибіркових дисциплін і подають заяви у відділ аспірантури та докторантури в першому семестрі до початку заліково-екзаменаційної сесії. Дисципліни, які формують ФК, викладаються на профільних кафедрах: рослинництва, селекції та насінництва; біотехнології та фітофармакології; землеробства, ґрунтознавства та агрохімії. Забезпечення можливості формування ІОТ здобувачів у СНАУ регламентується через такі процедури: самостійне обрання вибіркових компонентів ОНП; створення індивідуального навчального плану здобувача; участь в програмах академічної мобільності (<https://snau.edu.ua/mizhnarodni-proekti/>). Можливість формування ІОТ також забезпечується отриманням здобувачем неформальної освіти, що регламентується «Положенням про порядок визнання в Сумському НАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті» (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/>). Думка здобувачів враховується за планування навантаження за окремими дисциплінами та переліку вибіркових дисциплін, який періодично оновлюється відповідно до набору слухачів та їх індивідуальної освітньої траєкторії. За зустрічі з представниками здобувачів, членами експертної групи було встановлено, що дійсно здобувачі, висловлюючи потребу в додаткових знаннях із певної дисципліни, корегують навчальний план за рахунок вибіркових дисциплін. Експертна група ознайомилася з індивідуальними навчальними планами, в яких чітко відслідковується ІОТ здобувача. Думка роботодавців та інших стейкхолдерів враховується за планування освітнього процесу – формування переліку та змісту дисциплін (<https://bit.ly/2JcAxn8>), (<https://bit.ly/37abdGH>).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів третього рівня вищої освіти з агрономії. Практична підготовка здобувачів є інтегрованою в увесь процес підготовки за ОНП – науковий і освітній компоненти тісно пов'язані між собою. Особливістю ОНП є обов'язкове проведення польових досліджень здобувачами – закладання польових дослідів впродовж трьох років, що можливе лише за поєднання теоретичних знань з безпосередньою практичною підготовкою і здобуттям компетентностей, які в подальшому будуть використані в професійній діяльності. Здобувач під керівництвом наукового керівника або консультанта займається постановкою досліду і сам безпосередньо закладає та проводить польовий дослід, що підтверджується щорічною комісією по прийому дослідів (наказ, витяг із протоколу Вченої ради факультету про приймання дослідів (<https://bit.ly/3m4wvMs>, <https://bit.ly/3m7omUj>)). Весь процес пов'язаний із технологічними особливостями

виращування культур та практичними навичками здобувача. Особливістю ОНП є те, що окремі складові власних наукових досліджень здобувачі виконують під час практичних занять із дисциплін професійної підготовки. Практична підготовка передбачає проведення власних аналізів рослин, ґрунту, моделювання технологічних процесів, чому сприяє наявність у СНАУ навчально-наукових лабораторій (ННЛ) (<https://agro.snau.edu.ua/navchalno-naukovi-laboratori%d1%97>) із сучасним, на рівні світових стандартів обладнанням: ННЛ ПЛР-діагностики (<https://bit.ly/37dU7bk>), створених у рамках проєкту Project “Improving skills in laboratory practice for agri-food specialists in eastern Europe» (Ag-Lab) Program Erasmus +, project KA2 n° 586383-EPP-1-2017-1-SI-EPPKA2-SVNE-JP (2017-2978/001-001); ННЛ «Оцінки якості ґрунтів» та ін. Формуванню ФК, необхідних для професійної діяльності, сприяє наявність у СНАУ навчально-дослідного господарства з площею землекористування 2,6 тис. га, зокрема с.-г. угідь 2,3 тис. га, дослідного поля, яке обслуговує група інженерів-технологів за допомогою системних машин для обробітку сільськогосподарських культур за новими технологіями (<https://agro.snau.edu.ua/doslidne-pole/>). Складовою практичної підготовки доктора філософії є також набуття компетентностей, пов'язаних з педагогічною діяльністю, що реалізується під час вивчення таких дисциплін, як «Комунікації в науковому середовищі», «Організація і методика проведення навчальних занять». ОНП «Агрономія» та навчальний план до неї передбачають практичну підготовку здобувачів через педагогічну практику (4,0 кредити ЄКТС), яка реалізується відповідно до «Положення про педагогічну практику» (<https://bit.ly/3l9xMQN>) на базі випускової кафедри. Здобувачі у спілкуванні з експертною групою підтвердили можливість реалізувати науково-дослідну роботу і поєднувати її з навчальним процесом за навчальним планом ОНП; вони активно беруть участь у всіх заходах, наданих ЗВО для пропаганди і апробації їх результатів досліджень.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) під час вивчення дисциплін циклу загальнонаукової підготовки. При вивченні «Філософії науки» формуються якості: індивідуальні, такі як позитивне мислення та оптимізм; комунікаційні – врахування культурних і міжнаціональних особливостей, зрозуміле формулювання думки; управлінські – навчання та розвиток членів команди. На офіційному сайті створена сторінка з чудовим графічним представленням розуміння та можливості формування soft skills у процесі навчання, комунікацій, тощо (<https://agro.snau.edu.ua/studentu/soft-skills/>). Здобуття мовних компетентностей і здібностей, які умовно називають «4C's або 4 K» (critical thinking – критичне мислення; creativity – креативність; collaboration – колаборація; communication – комунікація) достатніх для висвітлення результатів наукової роботи іноземною мовою, забезпечується під час вивчення дисциплін «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Методика підготовки наукових праць іноземною мовою». Дисципліни «Організація і методика проведення навчальних занять», «Комунікації в науковому середовищі» забезпечують здобуття таких компонентів soft skills: соціально-комунікативної, яка полягає в розвитку емоційного інтелекту (складається з когнітивного і поведінкового векторів) і соціальної фасилітативності; прогностичної (орієнтування у складних ситуаціях, прогнозування можливих варіантів розвитку подій); інноваційної (уміння поєднувати у професійній діяльності когнітивних і креативних процесів). Під час вивчення дисциплін «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності», «Управління науковими проєктами», «Реєстрація прав інтелектуальної власності», «Моделювання та планування наукового експерименту» формуються такі навички, як: креативне мислення, управління інформацією, емоційний інтелект, уміння приймати рішення, навички самопрезентації, нетворкінг. Здобувачі здобувають та розвивають навички комунікації, креативності, емоційний інтелект, уміння формувати власну думку, презентаційні навички та інші шляхом участі в міжнародних і всеукраїнських конференціях, семінарах, круглих столах, Днях поля тощо. Педагогічна практика також забезпечує подальший розвиток уже сформованих соціальних навичок.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт із ОНП відсутній. Розроблено та визначено програмні результати навчання відповідно вимог Національної рамки кваліфікацій для 8 кваліфікаційного рівня освіти (<https://bit.ly/3fAlezC>). Результатом навчання за ОНП є концептуальні та методологічні знання в галузі аграрних наук і продовольства зі спеціальності «Агрономія». ОНП за дескрипторами відповідає вимогам восьмого кваліфікаційного рівня НРК за спеціальністю «Агрономія» – здобувач формує та набуває спеціалізовані уміння, навички і методи, необхідні для розв'язання вагомих проблем у агрономії, аграрній науці та інноваційній діяльності, зокрема вміння розширювати та переоцінювати існуючі знання та здатність до саморозвитку та самовдосконалення. Зміст ОНП підготовки доктора філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» розроблений та затверджений у СНАУ і орієнтований на набуття тих компетентностей, які є основою кваліфікацій відповідних професій, наведених в описі ОНП за КВЕД ДК 009:2010 та ДК 003:2010 та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08). Зміст ОНП забезпечує формування інтегральних, загальних і спеціальних (фахові, предметні) компетентностей підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Зважаючи на перелік нормативних компонентів ОНП, її зміст забезпечує можливість набуття кваліфікаційних і спеціальних знань за вказаними посадами на достатньому рівні.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Підготовка здобувачів за ОНП розрахована на 4 роки, що оптимізує теоретичну підготовку здобувача, проведення досліджень, своєчасність підготовки та подання до друку статей, написання дисертаційної роботи. Реальний розподіл навантаження поданий у «Графіку навчального навантаження на 2019-2020 рр.» (<https://bit.ly/37aXmAb>). Дещо незрозумілим є тривалість сесії впродовж лише одного тижня. Підготовка в аспірантурі до 2016 року була розрахована на 3 роки навчання (денна форма навчання), що з огляду на специфіку підготовки здобувачів за спеціальністю – необхідність закладання і проведення польових дослідів впродовж трьох років – не дозволяло своєчасно підготувати і захистити дисертаційну роботу. Співвідношення окремих освітніх компонентів регламентується нормативними документами, які діють в Україні та Положеннями, прийнятими в СНАУ. У відомостях про самооцінювання вказано, що освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії передбачає 240 кредитів ЄКТС, з них теоретичне навчання – 57 кредитів, зокрема варіативні дисципліни – 15 кредитів. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і консультативної роботи становить для денної та вечірньої форми навчання – 30/70 %. Побаження здобувачів до збільшення обсягу кожної з компонент ОНП враховуються при проведенні анкетування задоволеності якістю та організацією освітнього процесу, з обов'язковим уточненням щодо співвідношення лекційних, практичних/лабораторних занять і самостійної роботи. Обсяг ОНП і окремих освітніх компонентів реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, що було підтверджено за зустрічі з ними.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

СНАУ став одним із перших в Україні аграрних ЗВО, де за співпраці з німецькими колегами впроваджується дуальна форма освіти на першому та другому рівнях вищої освіти. Відповідно до «Положення щодо організації та проведення навчання за дуальною системою в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/3mbOyAs>). Нині ця форма навчання впроваджується і на третьому рівні вищої освіти, зокрема для навчання аспірантів-іноземців. Із метою поєднання теорії і практики, освіти й виробництва та для підвищення якості підготовки з урахуванням вимог роботодавців проводиться залучення професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до проведення аудиторних занять; залучення роботодавців до перегляду ОНП та навчальних планів; проходження підвищення кваліфікації викладачів на базі діючих підприємств і організацій; проходження педагогічної практики здобувачами вищої освіти.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

У СНАУ за реалізації ОНП «Агрономія» значна увага надається збільшенню частки практичного навчання в поєднанні з теоретичним навчанням, чому сприяє матеріально-технічна база з сучасними лабораторіями, обладнаними приладами на рівні кращих світових стандартів. У ЗВО створені всі умови для проведення польових і вегетаційних досліджень здобувачами. Університет є одним з перших в Україні, де за співпраці з німецькими колегами, впроваджується дуальна система. Проводиться постійна робота щодо вдосконалення ОНП програми з залученням всіх зацікавлених груп стейкхолдерів і, особливо, роботодавців. Всі програмні результати навчання досягаються за рахунок нормативних компонентів. ОНП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабких сторін із критерію 2 ЕГ не виявила. ЕГ надала СНАУ наступні рекомендації. Варто посилити роботу з методичного забезпечення освітньої складової ОНП: удосконалення робочих програм, підготовка силабусів навчальних дисциплін, розробка підручників, посібників, рекомендацій для освітньої складової ОНП. Рекомендовано продовжити вдосконалення освітньої програми щодо структури освітніх компонентів і формування індивідуальної освітньої траєкторії, з урахуванням сучасних досягнень науки, виробництва, пропозицій роботодавців (стейкхолдерів) і аналізування подібних програм у закордонних університетах. Перелік компонент освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 201 «Агрономія» передбачає дві градації – «Обов'язкові компоненти» та «Вибіркові». Доцільніше виділити три градації: «Дисципліни циклу загальнонаукової підготовки», «Дисципліни циклу спеціальної (професійної) підготовки», «Вибіркові дисципліни». Важливим є приведення у відповідність «Графіку навчального процесу» та «Структурно-логічної схеми підготовки», поданої в ОНП щодо проходження педагогічної практики та сесій. Необхідно розширити можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів – знявши нормативне обмеження ЗВО щодо певної кількості здобувачів у групі при виборі освітнього компоненту.

Рівень відповідності Критерію 2.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти. Зміст освітньої програми відповідає предметній області Агронімія. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання. ОНП «Агронімія» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти. Унікальним є те, що СНАУ став одним із перших в Україні аграрних ЗВО, де за співпраці з німецькими колегами впроваджується дуальна форма освіти на першому та другому рівнях вищої освіти, відповідно до «Положення щодо організації та проведення навчання за дуальною системою в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/3mbOyAs>). Нині ця форма навчання впроваджується і на третьому рівні вищої освіти, зокрема для навчання аспірантів-іноземців. За сумарним оцінюванням підкритеріїв, ОНП загалом відповідає Критерію 2.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

На офіційному сайті СНАУ в розділі «Приймальна комісія» (<https://snau.edu.ua/prijmalna-komisiya/>) у відкритому доступі представлена ціла низка нормативних актів, які регламентують вступ у СНАУ в цілому й на ОНП третього рівня вищої освіти зокрема: «Положення про приймальну комісію» (<https://bit.ly/366JyHE>) Багато положень щодо вступу в СНАУ висвітлено в «Правилах прийому до СНАУ» (<https://snau.edu.ua/prijmalna-komisiya/pravila-prijomu-do-sumskogo-nau/>), зокрема Додаток 13 «Правила прийому на навчання до аспірантури та докторантури СНАУ» (http://docs.snau.edu.ua/documents/vstup/pk/pravila_pryjomu/pravyla_2019_dodatok_13.pdf). Правила прийому на навчання за ОНП оприлюднені на офіційному вебсайті ЗВО. На сторінці аспірантури є повна інформація щодо «Правил прийому до аспірантури» та програми вступних іспитів (<https://science.snau.edu.ua/aspirantura/>). У правилах прийому чітко прописано умови вступу, перелік вступних іспитів. Наведено перелік міжнародних сертифікатів із іноземної мови, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури з іноземної мови. Ліцензійний обсяг прийому в аспірантуру за спеціальністю «Агронімія» на очну форму (денна, вечірня) навчання в 2020 році – 15 аспірантів, і на заочну – 5. Відповідно до даних інформації про контингент здобувачів вищої освіти на ОНП, поданих у відомостях про самооцінювання освітньої програми в 2019-2020 рр., вступило на освітню програму 16 аспірантів, з них 3 аспіранти – іноземці на стаціонарну форму навчання; в 2018-2019 рр. – 16 аспірантів, з них 5 аспірантів – іноземці. У «Правилах прийому до аспірантури» чітко прописані умови вступу іноземних громадян до аспірантури. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три-п'ять осіб (з них – не менше двох докторів наук), які призначаються наказом ректора університету. За проведення вступних випробувань до аспірантури відповідають голови предметних комісій (гаранти освітніх програм); вони щороку складають програми вступних іспитів, екзаменаційні білети, які затверджуються ректором університету не пізніше, ніж за три місяці до початку проведення вступних випробувань. Правила прийому викладені чітко, зрозуміло та добре структуровано. Дискримінаційних положень не виявлено.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), що не відповідає ОНП, за рішенням Приймальної комісії можуть бути призначені додаткові вступні випробування, які передують вступним іспитам із іноземної мови та спеціальності. Оцінювання додаткових вступних випробувань відбувається за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано». У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не зараховано», він не допускається до наступного вступного іспиту та позбавляється права брати участь у конкурсі. Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюються за 100-бальною шкалою. Вступники, які набрали менш як 60 балів, позбавляються права участі в конкурсі. Зміст вступного фахового іспиту є відповідним базовому рівню вищої освіти (магістр, спеціаліст).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У СНАУ визнання результатів навчання, отриманих у інших ЗВО регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/367id7Z>) і «Положенням про реалізацію права студентів СНАУ на академічну мобільність» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/4.pdf), які регламентують діяльність СНАУ щодо організації академічної мобільності здобувачів. Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та дотримуються під час реалізації ОНП. Дотримання процедур академічної мобільності здобувачів та визнання результатів навчання дозволяє гарантувати надійність визнання результатів навчання через відповідність ОНП проекту стандарту та восьмому рівню НРК. Поінформованість про принципи академічної мобільності здобувачів та визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, здійснюється через сайт СНАУ в розділі «Навчальний відділ» → «Нормативні документи» (<https://snau.edu.ua/normativni-dokumenti-2/>). Формами академічної мобільності здобувачів є навчання за програмами академічної мобільності; мовне стажування; наукове стажування; проходження мовної практики; проходження навчальних і виробничих практик. У «Положенні про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/367id7Z>) чітко прописано визнання та перезарахування результатів навчання здобувача у вищому навчальному закладі-партнері. У положенні вказано на право студентів на академічну мобільність, яке може бути реалізоване з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією Університету, на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів, проте лише в період канікул або академічної відпустки. У «Правилах прийому до аспірантури» (<https://science.snau.edu.ua/aspirantura/>) вказано що міжнародні сертифікати з іноземної мови відповідного рівня зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури з іноземної мови. Здобувач, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, відповідним сертифікатом, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів IELTS, TOEFL iBT, TOEFL paper based, CPE, CAE, FCE; німецької мови – Test DaF, Goethe-Zertifikat, Zentrale berstufenprüfung, Kleines Deutsches, Sprachdiplom; французької – TCF C1 – TCF C2, DALF C1 – DALF C2, DSLCF, DHEF звільняється від здачі вступного іспиту з іноземної мови і має право: на зарахування відповідних кредитів, передбачених ОНП аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі; на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням із науковим керівником). За вступу до аспірантури іноземних громадян, існує процедура визнання диплому, отриманого в закордонному закладі вищої освіти.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У СНАУ розроблений проект «Положення про порядок визнання у Сумському НАУ результатів, отриманих у неформальній освіті» (<https://bit.ly/366BN4y>), де чітко прописано порядок і процедуру визнання у СНАУ результатів навчання отриманих у неформальній освіті. Рішення щодо визнання таких результатів навчання приймає, призначена розпорядженням декана, предметна комісія на підставі написаної здобувачем заяви та сертифікату або іншого курсу, а також, на підставі підсумкового оцінювання отриманих знань. Серед здобувачів ступеня вищого ступеня доктор філософії зі спеціальності 201 «Агрономія» практики визнання результатів, отриманих у неформальній освіті не було. Проте, здобувачі чітко розуміють можливість перезарахування таких результатів.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У ЗВО забезпечено відкритий доступ до освітньої програми через офіційний сайт СНАУ та інші інформаційні ресурси (facebook, twitter, instagram, youtube, linkedin). У правилах прийому враховуються особливості ОНП. У СНАУ існують позитивні практики організації Міжнародних і Всеукраїнських наукових та освітніх заходів, що сприяє інформуванню та залученню на навчання на ОНП здобувачів-лідерів, здобувачів-практиків, іноземців. У ЗВО розроблена процедура визнання результатів навчання та пакет нормативних документів щодо визнання результатів навчання в інших вітчизняних і іноземних ЗВО, наукових установах і неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабких сторін з критерію 3 у ЗВО не виявлено. Експертна група рекомендувала СНАУ наступне. Посилити застосування права здобувачів на перезарахування ОК за рахунок неформальної, інформальної освіти: здобувачі поінформовані щодо можливості академічної мобільності та існування процедури визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, проте мало цим користуються (інформація присутня на офіційному ресурсі ЗВО у відкритому доступі). Перезараховувати здобувачам третього рівня вищої освіти, які вже викладають, практику (як один із пунктів виконання зарахування неформальної освіти).

Рівень відповідності Критерію 3.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті СНАУ. Правила прийому на навчання за освітньо-науковою програмою враховують її особливості. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації ОНП. ОНП «Агрономія» відповідає якісним характеристикам за критерієм 3. Зроблені рекомендації для формування унікальної та взірцевої програми.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання й викладання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу у СНАУ» (<https://bit.ly/3pBzaiV>), «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/3lL3aqb>), згідно яких на ОНП використовуються наступні форми: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи; методи навчання – словесні (лекція, співбесіда, дискусія), наочні (презентація, демонстрація), практичні (практичні, лабораторні заняття), самостійно-пошукові (робота з навчально-методичною літературою, конспектування, анотування). Реалізація студентоцентрованого підходу до навчання та викладання забезпечується через різні способи залучення аспірантів: залученням до активного навчання, розроблення ОНП опитуванням, що дає можливість урахувати їхню думку щодо задоволеності методами викладання, формуванням освітнього середовища через розвиток системи онлайн навчання. Результати опитування фокус-групи аспірантів щодо оцінки рівня їх задоволеності методами навчання та викладання показали, що всі присутні високо оцінили форми та методи викладання навчальних дисциплін, якість навчальних матеріалів і високий рівень культури викладачів. Реалізацію принципу академічної свободи, як основоположного принципу освітньої діяльності, визначеного Законом України «Про вищу освіту», передбачено «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті», введеного в дію наказом ректора № 112-К від 08 квітня 2015 року (<https://bit.ly/361stik>). Академічна свобода забезпечує самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова та творчості, поширення знань і інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів, та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом (<https://bit.ly/3ftnTwn>). На фокус-групах зі здобувачами і викладачами підтверджено реалізацію у ЗВО принципів академічної свободи, які здобувачі мають можливість реалізувати за рахунок можливості вільного вибору кафедри, наукового керівника, тематики та напрямку наукового дослідження. Викладачі мають доволільний вибір методик і методів навчання. В цілому методи та форми навчання, які використовуються викладачами на ОНП, дозволяють ефективно досягнути ПРН. Водночас, спірним є набуття під час навчання на ОНП такої фахової компетентності, як вміння володіти інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світових і вітчизняних агротехнологій, оскільки вона вивчається у блоці вибіркової дисципліни у курсі «Сучасні світові агротехнології» (<https://bit.ly/39e4LB9>). Під час фокус-груп зі здобувачами і гарантом встановлено, що зважаючи на існуюче у ЗВО обмеження щодо мінімальної кількості осіб для проведення вибіркової дисципліни, що вносить корективи в формування ІОТ.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Згідно отриманої інформації від залучених до участі у фокус-групах здобувачів встановлено, що вони добре поінформовані стосовно функціонуючих у СНАУ цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Дані питання регламентуються згідно із затвердженим у навчальному закладі «Положенням про організацію освітнього процесу» (<https://bit.ly/372OCMh>). Дана інформація відображена в розділі «Форма організації освітнього процесу», у робочих навчальних програмах всіх обов'язкових і вибіркової дисциплін (<https://bit.ly/3383bxa>) й знаходиться у відкритому доступі на сайті (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>; <https://bit.ly/35XhtlP>), де здобувачі вищої освіти мають змогу вільно з нею ознайомитися. Запрошені на фокус-групу здобувачі освіти також підтвердили, що ця інформація надається їм на першому занятті з відповідної дисципліни, вона є зрозумілою та прозорою. Вимоги щодо кваліфікації осіб, що вступають до університету, прописані правилами прийому на відповідний навчальний рік (<https://snau.edu.ua/prijmalna-komisiya/pravila-prijomu-do-sumskogo-nau/>). Терміни та час проведення різних видів навчальної роботи регламентуються розкладом занять і графіками освітнього процесу, що знаходиться на сайті інституту в розділі «Організація навчального процесу» (<https://bit.ly/3nSG6WZ>). Для контролю результатів навчання здобувачів у межах навчальних дисциплін застосовуються різні методи оцінювання, відповідно до

«Положення про організацію освітнього процесу» (<https://bit.ly/3q5KFPx>, <https://bit.ly/35JGu3H>). На сайті ЗВО представлено копії документів, підтверджуючих проходження здобувачами проміжної атестації (звітування) двічі на рік (<https://bit.ly/2USYRx9>; <https://bit.ly/2J4df32>) на відкритому засіданні кафедри та факультету. Окрім цього, у закладі здійснюється анкетування здобувачів щодо способу отримання інформації про форми контролю, порядок і критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни. Присутні на фокус-групі представники Ради молодих учених СНАУ підтвердили членам ЕГ факт проведення опитувань стосовно цілей, змісту та результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, форми контрольних заходів, які проводяться з метою покращення ефективності освітнього процесу та прозорості його оцінювання.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

За реалізації ОНП «Агрономія» у СНАУ гармонійно поєднуються навчання та дослідження, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» (<https://bit.ly/371YzK1>). Аспіранту призначається науковий керівник, обирається тема дисертаційної роботи, що відповідає загальній тематиці відділу та місії й стратегії Університету. Ця складова програми формується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану. З метою підготовки здобувачів для проведення наукових досліджень до обов'язкових компонент ОНП включені такі дисципліни, як: «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності» (<https://bit.ly/35YfMEM>), «Методологія проведення наукових досліджень» (<https://bit.ly/35XT1Qc>), «Управління науковими проектами» (<https://bit.ly/360Lxoc>). У циклі професійної підготовки наявні дисципліни «Менеджмент лабораторної діяльності» (<https://bit.ly/3m13pon>), «Сучасні світові агротехнології» (<https://bit.ly/35XWcIK>). У вибіркових компонентах є дисципліни, які відображають стратегію та місію закладу, допомагають набути необхідних для наукового напрямку навичок: «Особливості мінерального живлення та підвищення його ефективності в умовах біологізації землеробства» (<https://bit.ly/2Ky8EXr>), «Доместикація рослин та історія землеробства» (<https://bit.ly/3l34LGB>), «Біотехнологія, мутагенез, поліплоїдія, гаплоїдія в рослинництві» (<https://bit.ly/33aVl5C>). Упродовж 2016-2020 рр. в університеті виконувались 73 науково-дослідних робіт, зокрема на профільних кафедрах відповідно до тематичного плану МОН України, що фінансувались з державного бюджету, керівниками яких є наукові керівники здобувачів. Викладачі проводять наукові дослідження та мають наукові публікації в контексті змісту навчальних дисциплін за ОНП. За звітний період НПП кафедр факультету у співавторстві зі здобувачами опубліковано 25 статей у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science, більше 100 статей у фахових та 20 у закордонних наукових виданнях; більше 40 тез доповідей на міжнародних конференціях (<http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/6>); 5 монографій (<http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/26>), 10 навчальних посібників (<http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/27>). Здобувачі мають змогу апробувати власні наукові результати на наукових конференціях, симпозиумах, семінарах і щорічних науково-практичних конференціях студентів, аспірантів і викладачів СНАУ, на базах провідних наукових установ регіону: Інститут сільського господарства Північного Сходу НААН України, Волохова О. І., Петренко С. В.; Інститут луб'яних культур НААНУ, Довженко О. С.; Науково-дослідний центр компанії Кернел, НДІ проблем картоплярства північно-східного регіону України у складі Сумського НАУ, міжфакультетська навчально-наукова лабораторія ПЛР-діагностики, та ін. Здобувачі особисто виконують лабораторні та польові дослідження, проводять аналіз експериментальних даних, готують наукові публікації і презентують їх на конференціях.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі відбувається щорічно. Ініціатором оновлення виступає проектна група. Згідно представленої ЗВО інформації, процедура перегляду/оновлення змісту освітніх компонентів ОНП здійснюється за ініціативи проектної групи на основі узагальненої інформації, отриманої через опитування стейкхолдерів. Після цього оновлені робочі програми навчальної дисципліни (силабуси) та навчально-методичні комплекси обговорюються на засіданні відповідної кафедри і затверджуються деканатом. Відповідно до «Положення про планування та облік навантаження науково-педагогічних працівників у Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/3kZGjpx>), ухваленого Вченою радою СНАУ від 27 серпня 2015 р., норма часу на оновлення освітніх компонентів становить до 50% від часу, передбаченого на створення цих компонентів. Так, у 2018 році, згідно отриманої під час анкетування здобувачів пропозиції посилити використання для викладання аспірантам інтерактивних методів було започатковано введення навчальної дисципліни «Комунікація в науковому середовищі». На фокус-групі із викладачами члени ЕГ встановили, що оновлення робочих програм освітніх компонентів відбувається через одержання нових результатів з фаху в процесі досліджень, відповідно до новітніх досягнень у галузі «Агрономія», та з урахуванням потреб здобувачів наукового ступеня. Так, для забезпечення здобувачів стосовно методів роботи із нішевіми культурами у 2019 р. професор В. І. Троценко започаткував ведення курсу «Доместикація рослин та історія землеробства». Впродовж 2019-2020 рр. діяв перегляд освітніх програм «Агрономія». При цьому, прослідковується недостатнє наповнення силабусів сучасною літературою, зокрема власними навчальними посібниками, монографіями, статтями із високореєтингових фахових видань (<https://bit.ly/3mffix3>). Також, відсутня у силабусах інформація про відкриті лекції або практичні заняття із залученням провідних фахівців виробництва, проведення занять іноземними мовами. До оновлення змісту освітніх програм у 2019-2020 рр. активно залучались стейкхолдери, які надавали свої рекомендації з її покращення з урахуванням програми економічного і соціального розвитку Сумської області за 2020-2021 роки (<https://bit.ly/37806xY>). Присутні на онлайнзустрічі представники роботодавців, директор Інституту сільського господарств Північного Сходу НААН і директор Департаменту агропромислового

розвитку Сумської ОДА підтвердили свою зацікавленість у покращенні освітньої програми і порозуміння із проектною групою в напрямках реалізації цих дій (<https://bit.ly/339Joo8>).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація діяльності Університету відбувається шляхом встановлення та розвитку міжнародних зв'язків із (<https://bit.ly/3l2diJG>) активною участю ЗВО в міжнародних програмах академічної мобільності вищих навчальних закладів; методом збільшення кількості навчальних програм, розроблених за участю і на основі досвіду провідних закордонних університетів, відповідно до Концепції освітньої діяльності СНАУ, схваленої Вченою радою університету (<https://bit.ly/3pUgf2O>). Співробітництво з зарубіжними партнерами у СНАУ реалізується за різними змістовними напрямками з використанням різноманітних організаційних форм: аспірантської та професорсько-викладацької академічної мобільності, участі в міжнародних конференціях, семінарах, «круглих столах», реалізації спільних освітніх програм і участі у різних міжнародних наукових і освітніх організаціях. Викладачі мають можливість проходження наукового стажування за напрямком своїх досліджень. Одним із показових прикладів ефективної роботи з інтерналізації у ЗВО є розвиток системи спільних науково-навчальних центрів за участі провідних закордонних компаній; створення спільно з німецькою компанією SMART-полігону. Окрім того, університет виступає активним учасником проектів Erasmus+. Міжнародні партнери СНАУ (<https://snaeu.edu.ua/mizhnarodni-partneri/>) «Положення про реалізацію права студентів Сумського НАУ на академічну мобільність» (<https://bit.ly/3q5oGbR>). Доцент Захарченко Е. А. є членом Італійського товариства ґрунтознавців (04-07.06.2019 р. прийняла участь у School of Soil Biodiversity and Bioindication – XI cycle “Biodiversity and bioindicators in monitoring and management of contaminated soils”, що організована на базі Університету Неаполі, Портічі, департаментом сільськогосподарських наук (<https://bit.ly/2HvET8w>). Доцент Давиденко Г. А. пройшов річне стажування (2016-2017 н. р.) в науково-практичному центрі DEULA-Nienburg (Німеччина) (<https://bit.ly/2HvET8w>). СНАУ у 2018 році отримав ліцензію і статус екзаменаційного центру Pearson, що дозволяє здобувачам долучатись до міжнародної академічної спільноти і приймати участь у міжнародних конференціях. За рахунок реалізації заходів щодо підвищення рівня володіння студентами, викладачами та науковцями іноземними мовами на освітній програмі за звітний період збільшилась кількість іноземних аспірантів. Усі учасники освітньо-наукового процесу мають безкоштовний доступ до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science. Згідно інформації на персональних сторінках здобувачів <https://agro.snaeu.edu.ua/aspirantura/storinka-zdobuvacha/> за звітний період вони прийняли участь у 18 закордонних конференціях і отримали відповідні сертифікати.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Основні компоненти ОНП логічно взаємопов'язані та сприяють досягненню заявлених загальних і фахових компетентностей завдяки формам і методам навчання, порядку та критеріям оцінювання в межах ОНП; відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. На освітній програмі відбувається гармонійне поєднання навчання та досліджень. Оновлення змісту освітніх компонентів шляхом наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі відбувається щорічно на основі узагальненої інформації, отриманої через опитування стейкхолдерів і за умов одержання нових результатів із фаху в процесі досліджень. ЗВО має вагомні результати міжнародної співпраці та інтеграцію в міжнародний освітній простір завдяки інтерналізації освітнього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Для покращення результатів навчання на ОНП рекомендується започатковане нещодавно у ЗВО опитування щодо рівня задоволеності методами і формами навчання використовувати і на даній освітній програмі, та оприлюднювати отримані результати на сайті. Рекомендується не обмежувати мінімальну кількість осіб при викладанні вибіркового дисциплін для забезпечення можливості розвитку освітньої траєкторії здобувачів. ЕГ рекомендовано покращити наповнення силабусів посиланнями на сучасну літературу, зокрема власні навчальні посібники, монографії, статті з високорейтингових фахових видань.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОНП характеризується достатнім рівнем використання сучасних форм і методів навчання та викладання дисциплін, що уможливило досягнення заявлених у ОНП цілей і програмних результатів навчання. ОНП має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за під критеріями. Показовим є те, що СНАУ ефективно працює у напрямку інтерналізації: ЗВО розвиває систему спільних науково-навчальних центрів за участі провідних закордонних компаній; створення спільно з німецькою компанією SMART-полігону; університет виступає активним учасником проєктів Erasmus+. Зважаючи на відповідність викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги підкритеріїв у генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОНП Критерію 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу у СНАУ» (<https://bit.ly/3pBzaiV>), «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктор наук» (<https://bit.ly/3lL1WLL>), «Положення про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/3lL3aqb>) для оцінювання навчальних досягнень здобувачів у межах навчальних дисциплін застосовуються наступні види контролю: поточний, рубіжний (модульний), підсумковий, що дозволяє об'єктивно та системно оцінювати знання здобувачів за сумою накопичених рейтингових балів. Поточний контроль проводиться під час практичних занять у формі усного опитування або письмового контролю; модульний контроль – після закінчення вивчення змістового модуля у формі контрольної роботи, тестування, виконання розрахункового або розрахунково-графічного завдання; підсумковий контроль – по закінченню вивчення курсу шляхом проведення заліку або іспиту. Інформацію про методи та форми контролю наведено в робочих програмах, що є доступною для ознайомлення на офіційному вебсайті (<https://bit.ly/3kJeAcv>). За словами гаранта, для спрощення системи інформування здобувачів щодо змісту навчальних дисциплін наразі НПП розробляються силабуси. Інтерв'ювання фокус-груп підтвердило, що форми та зміст поточного контролю, розподіл балів між окремими заходами контролю та завданнями в межах одного заходу доводяться до відома здобувачів НПП на початку семестру. Також інформування щодо форм контролю та критеріїв оцінювання надає завідувач відділу аспірантури та докторантури Костель М. В. на організаційній бесіді з аспірантами. Інформація про форми контрольних заходів є доступною на електронних ресурсах СНАУ (графік навчального процесу, навчальний план – <https://bit.ly/2KlanPT>, <https://bit.ly/3lJbIoH>). Проміжна атестація аспірантів СНАУ регламентується «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня ДФ та ДН» п.15 (<https://bit.ly/3lL1WLL>) та «Тимчасовим положенням про порядок атестації здобувачів ступеня ДФ у СНАУ» (<https://bit.ly/35XKCNL>). Обов'язковим є щорічне звітування аспірантів на засіданні кафедри, відділу, лабораторії чи іншого підрозділу (наукової установи), який уповноважений Вченою радою. Проходження проміжної атестації відбувається двічі на рік. На засіданні Вченої ради факультету розглядаються звіти аспірантів і приймаються рішення щодо їх затвердження, що засвідчено протоколами (<https://bit.ly/35U2dGu>, <https://bit.ly/36ZvNtq>) та під час зустрічей зі здобувачами та науковими керівниками. Також проводиться приймання польових дослідів за наказом ректора (<https://bit.ly/3q5lXPA>), результати заслуховуються на засіданні Вченої ради факультету (<https://bit.ly/3kXlPh6>). Результати прийому дослідів також розміщені на сторінці факультету агротехнологій та природокористування (<https://bit.ly/2HsimJK>). Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів і критерії оцінювання здобувачів підтверджено результатами опитування аспірантів за анкетною «Прогрес і оцінювання» ст. 7 (<https://bit.ly/35JGu3H>).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» відсутній. Атестація здобувачів вищої освіти регламентується «Тимчасовим положенням про порядок атестації здобувачів ступеня доктор філософії у СНАУ» (<https://bit.ly/3kKtVti>) розробленим на основі Постанови КМ України від 06.03.2019 р. №167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» та Постанови КМ України від 23.03.2016 р. №261 «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)». Результатом підсумкової атестації є захист аспірантом у встановлений термін своїх наукових досягнень у вигляді дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. На запит експертній групі було надано інформацію (таблиця 2) щодо оцінювання спроможності створення в Інституті разових спеціалізованих вчених рад для захисту дисертаційних робіт аспірантів, що підтверджує спроможність закладу провести повний цикл підготовки PhD здобувачів.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу у СНАУ» п.5.11-5.17 (<https://bit.ly/3pBzaiV>), «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» п.14 (<https://bit.ly/3lL3aqb>), «Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктор наук» (<https://bit.ly/3lL1WLL>), «Тимчасовим положенням про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у СНАУ» (<https://bit.ly/2KB6lTF>) та є доступними для усіх учасників освітнього процесу. Під час акредитаційної експертизи з'ясовано, що здобувачі мають змогу отримувати інформацію про правила проведення контрольних заходів на початку вивчення дисципліни лектором. Експертною групою з'ясовано, що оцінка отриманих знань здійснюється об'єктивно, чесно та прозоро. За результатами анкетувань студентів визначено, що 90% опитуваних вважають що оцінювання знань відбувається прозоро та чесно, ст. 6 (<https://bit.ly/32SILba>). Об'єктивність екзаменаторів забезпечується дотриманням «Кодексу академічної доброчесності СНАУ» п. 3.1.1. (<https://bit.ly/3kFWw2V>). Також, для об'єктивності оцінювання знань здобувачів і запобігання конфлікту інтересів відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у СНАУ» ст. 15-16 (<https://bit.ly/3pBzaiV>) для прийому семестрового іспиту або заліку можуть залучатись, окрім лектора, викладачі, які проводили у навчальній групі інші види занять з дисципліни. Процедура врегулювання повторного проходження контрольних заходів регламентується також «Положенням про організацію освітнього процесу у СНАУ» ст. 15-16 (<https://bit.ly/3pBzaiV>). У разі отримання незадовільної оцінки, перескладання екзамену (заліку) з дисципліни допускається не більше двох разів. При повторному перескладанні екзамен (залік) у студента приймає комісія, яка створюється деканом (директором інституту). Оцінка виставлена комісією є остаточною, дану інформацію підтверджують також здобувачі під час онлайн зустрічі із ЕГ. Також, здобувач може не погодитись із отриманою оцінкою, у випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою студента чи викладача, деканом (директором інституту) створюється комісія для приймання екзамену (заліку), до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату, профспілкового комітету студентів та органу студентського самоврядування, що також відображає «Положення про організацію освітнього процесу у СНАУ» ст. 15-16 (<https://bit.ly/3pBzaiV>). Під час ознайомлення з документацією Інституту та співбесід із стейкхолдерами з'ясовано, що конфліктних ситуацій, апеляцій і оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів на цій ОНП виявлено не було. Проте, задля наочності та відкритості ЕГ радить ЗВО виокремити розділом у «Положенні про організацію освітнього процесу у СНАУ» або розробити положення, яке б врегулювало конфліктні ситуації, процедури апеляцій та оскарження результатів контрольних заходів.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Нормативною базою СНАУ визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності: Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/2IGU6o4>), «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ (<https://bit.ly/2UH0lso>)», «Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ» (<https://bit.ly/3pQbQhx>). Також, для аспірантів СНАУ на офіційному сайті розміщено алгоритм дій, щодо перевірки наукових праць на унікальність тексту (<https://bit.ly/2IPuHbi>), де прописано куди звернутись та як діяти при перевірці праць на унікальність тексту. Для визначення рівня проінформованості здобувачів щодо принципів академічної доброчесності ЗВО проводить анкетування, за результатами якого 96% опитаних знайомі з поняттям академічної доброчесності, процесом перевірки робіт на плагіат (<https://bit.ly/3nDsgaT>). Також здобувачі залучаються до заходів, спрямованих на популяризацію принципів академічної доброчесності, серед яких тренінги, круглі столи, вебінари. Здобувачами було зазначено про участь у вебінарі 15 жовтня «Запобігання плагіату перед публікацією в наукових журналах, які індексуються SCOPUS, WoS» організованим Асоціацією університетів Казахстану. Варто зазначити, що СНАУ став фіналістом відбіркового етапу проекту з академічної доброчесності Academic IQ (<https://bit.ly/2UJaOWc>). Здобувачі отримують інформацію щодо академічної доброчесності також в межах навчальної дисципліни «Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації» Тема 10. Етика наукових публікацій, академічна доброчесність та відповідальність (<https://bit.ly/3pGMUyL>). Технологічними інструментами протидії порушенням академічної доброчесності у СНАУ, що підтверджено інформацією під час онлайн-зустрічей із фокус-групами, виступають спеціальні програмні засоби Unichack, що належать ТОВ «Антиплагіат» (договір №29 від 25.03.2019 року) та програмний продукт ТОВ «Плагіат» StrikePlagiarism.com (договір № 18-3-3 від 18.03.2019 р.), через який проводиться перевірка на наявність тестових записочень. Порядок перевірки визначений «Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність у СНАУ» (<https://bit.ly/36TogsX>). Внутрішніми документами, які регламентують можливість керівництва аспірантами особами, які вчинили порушення академічної доброчесності, є «Кодекс академічної етики» (<https://bit.ly/337VTXv>). В СНАУ затверджено наказ про утворення комісії з академічної етики (№699-ВК, від 1 червня 2020 р. <https://bit.ly/3nO2als>), у повноваження якої входить моніторинг дотримання членами академічної спільноти СНАУ положень Кодексу академічної доброчесності. Під час спілкування із фокус-групами прикладів порушення академічної доброчесності особами, які б здійснювали наукове керівництво немає. Окрім того, не виявлено жодного факту порушень академічної доброчесності ані серед здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, ані серед науково-педагогічних працівників даної ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Контрольні заходи та критерії їх оцінювання є чіткими, зрозумілими і заздалегідь оприлюдненими. Вони дублюються на всіх етапах викладання ОНП, структуровані та завчасно повідомляються здобувачам НПП і завідувачем відділу аспірантури та докторантури. Проміжна атестація здобувачів відбувається у формі звітування на засіданні Вченої ради факультету (двічі на рік) та щорічному прийомі дослідів, висновки якого, теж розглядаються на засіданні Вченої ради. У ЗВО пропагується й дотримується академічна доброчесність на всіх етапах освітнього процесу та ланках управління ЗВО. Керівництво намагається забезпечити всіх учасників освітнього процесу від використання плагіату через етичне виховання та інші методи впливу, зокрема застосовуючи технологічні інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Рекомендовано активізувати роботу оновлення існуючих робочих програм, зокрема, щодо критеріїв оцінювання та форм контрольних заходів. Також, для спрощення системи інформування здобувачів щодо змісту та цілей навчальних дисциплін розробити силабуси та забезпечити їх доступ на сайті закладу. Задля наочності та відкритості ЕГ радить ЗВО виокремити розділ у «Положенні про організацію освітнього процесу» або розробити положення, яке б врегульовувало конфліктні ситуації, процедури апеляцій та оскарження результатів контрольних заходів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Форми контрольних заходів, правила їх проведення та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, зрозумілими, заздалегідь оприлюдненими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Вони забезпечують об'єктивність екзаменаторів і дозволяють досягти програмних результатів навчання ОНП. Для аспірантів двічі на рік проводиться звітування щодо їх виконаної роботи, що дозволяє отримати відгук і рекомендації від слухачів для подальшої реалізації наукової діяльності. У ЗВО пропагується й дотримується академічна доброчесність на всіх етапах освітнього процесу та ланках управління ЗВО. Керівництво намагається забезпечити всіх учасників освітнього процесу від використання плагіату через етичне виховання та інші методи впливу. Одночасно, є певні неточності у оприлюднених на сайті робочих програмах та анотаціях, зокрема щодо критеріїв оцінювання, форм контрольних заходів та ПРН, та не зовсім чітко висвітлено процедуру врегулювання та попередження конфліктних ситуацій, процедури апеляції, що не є суттєвими недоліками та можуть бути усунені найближчим часом. Відповідно ОНП «Агрономія» загалом відповідає критерію 5.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ встановлено високу академічну та професійну кваліфікацію викладачів, що забезпечує успішну реалізацію ОНП. Підготовка за фахом проводиться провідними фахівцями випускових кафедр факультету агротехнологій та природокористування СНАУ (<https://snau.edu.ua/naukovi-shkoli/>). Аудиторні заняття зі здобувачами наукового ступеня доктора філософії проводять викладачі, які мають ступінь доктора наук і досвід практичної роботи, який відповідає спеціальності 201 «Агрономія». Підтвердженням вищезазначеного є наявні дипломи про вищу освіту та дипломи про наукові ступені та наукові публікації. Діяльність ОНП забезпечують 10 науково-педагогічних працівників, з них 5 кандидатів та 5 докторів наук. Наукове керівництво аспірантами здійснюють чотири доктори і дев'ять кандидатів сільськогосподарських наук. НПП університету постійно підвищують кваліфікацію згідно «Положення про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників СНАУ». Згідно «Положення про підвищення кваліфікації та стажування» (<https://bit.ly/39fW6OQ>) всі НПП регулярно (не рідше одного разу на п'ять років) підвищують викладацьку майстерність. За наданої гарантом інформації у формі таблиці всі НПП мають публікації у провідних фахових виданнях України. У викладачів ОНП наявні наукові публікації, що індексуються у базах Scopus та Web of Science. Взірцевим є те, що більшість викладачів мають сертифікати щодо рівня знання іноземної мови і володіють іноземними мовами, що забезпечує реалізацію ОНП на високому міжнародному рівні. Сумський НАУ сприяє постійному підвищенню рівня знання мов, що сприяє викладанню окремих дисциплін на англійській мові, закордонним стажуванням викладачів, активній участі у міжнародних проектах та конференціях.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Конкурсний добір викладачів ОНП у СНАУ здійснюється згідно «Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (<https://bit.ly/2KFn3RH>). Із урахуванням вимог чинного законодавства про працю України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», підзаконних нормативних актів, розроблено Статут та Правила внутрішнього трудового розпорядку Університету. Згідно цього документу, конкурс на заміщення посади науково-педагогічного працівника оголошується не пізніше, ніж через два місяці після набуття посадою статусу вакантної. Дата публікації оголошення на сайті СНАУ вважається першим днем оголошеного конкурсу» (п.2.5.1 викладено в новій редакції на підставі рішення Вченої ради СНАУ від 04.11.2019 № 4 та наказу ректора СНАУ від 12.11.2019 № 1935-ВК). Оголошення про конкурс, строки й умови його проведення публікуються на офіційному вебсайті СНАУ (<https://bit.ly/3fBD6LM>). Також розміщуються на спеціалізованих вебресурсах із метою забезпечення найбільш широкого доступу зацікавлених осіб до цієї інформації. (<https://bit.ly/2UTVFPe>). ЕГ дійшла висновку, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЕГ встановлено, що до розробки ОНП було залучено зовнішніх стейкхолдерів, серед яких: Штукін М. О. – генеральний директор ТОВ «ВорожбаЛатІнвест», Сахошко М. М. – директор Сумського обласного державного експертного центру сортів рослин; Кабанець В. М. – директор Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН; Маслак О. М. – директор Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА; Дрига С. П. – керівник відділу Підліснівка, ТОВ «Райз Північ»; Пасько О. М. – директор Сумського відділення Українського державного фонду підтримки фермерських господарств; Колодяжний О. В. – директор ТОВ «Агрокрай»; Ткаченко О. М. – директор ТОВ «Агрохім-протект» (<https://bit.ly/2UZoTM1> <https://bit.ly/3pV7K7K>; <https://bit.ly/3fodLVw>; <https://bit.ly/37400r9> ; <https://bit.ly/3kXR9MO>, <https://bit.ly/3kXR9MO>). Присутні на засіданні фокус-групи директор Сумського обласного державного експертного центру сортів рослин, директор Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН, керівник Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА підтвердили цю інформацію під час онлайнзустрічі. Представник компанії «Байер» Бондарчук Іванна – повідомила про тісну співпрацю з ЗВО, яка вже реалізована через надання даною компанією спонсорської допомоги Університету і шляхом проведення навчання здобувачів упродовж спільних наукових досліджень (<https://bit.ly/35U8RMQ>). Під час зустрічі з фокус-групами здобувачів підтверджено інформацію про використання наукового і виробничого потенціалу компанії Kernel для проведення наукових досліджень здобувачами, серед яких Гавілей Є. В. (<https://bit.ly/35XVcVO>) та Наумов Є. В. (<https://bit.ly/3lWgl7P>). Загалом залучення роботодавців сприяє в Університеті покращенню якості підготовки здобувачів вищої освіти, оновленню змісту ОНП та освітніх компонентів з урахуванням тенденцій розвитку галузі та потреби ринку праці, допомагає реалізації права здобувачів вищої освіти на академічну мобільність. Під час проведення бесід із фокус-групами серед роботодавців виявлено бажання та готовність долучатися до організації та реалізації освітнього процесу за ОНП «Агрономія», як на базі НДІ, так і на базі їх виробничих потужностей.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

3.Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Під час фокус-групи із роботодавцями отримано інформацію щодо змісту та періодичності зустрічей представників роботодавців зі здобувачами, а також залучення здобувачів до виробничих процесів у навчальних цілях. Це дозволяє здобувачам наукового ступеня ознайомитися зі специфікою роботи даних установ, а керівництву цих установ – потенційним роботодавцям – підібрати із числа аспірантів майбутніх співробітників. Присутні на засіданні фокус-групи директор Сумського обласного державного експертного центру сортів рослин Сахошко Микола Миколайович, директор Інституту сільського господарства Північного Сходу НААН Кабанець Віктор Михайлович, директор Департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА Маслак Олександр Миколайович – поінформували членів експертної групи про особисту участь у здійсненні освітнього процесу, зокрема було підтверджено факт читання лекцій і участі у проведенні круглих столів. Представники роботодавців повідомили про бажання бути більш активно залученими до освітнього процесу, мати можливість ознайомитись із темами наукових досліджень здобувачів із метою проведення у майбутньому наукових досліджень за актуальною для регіону проблематикою.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійний розвиток викладачів з боку СНАУ враховується за укладання контракту з науково-педагогічним працівником («Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ», <https://bit.ly/339jDwR>). Для підвищення кваліфікації працівники СНАУ користуються курсами згідно «Положення про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників СНАУ» (<https://bit.ly/3o1QvzY>). Аналізом представленої у звіті самооцінювання інформації щодо пройдених викладачами ОНП підвищень кваліфікації встановлено відповідність напряму її проведення та формату дисциплін, які вони забезпечують на ОНП не рідше одного разу на п'ять років. Стажування здійснюється з метою формування і закріплення на практиці професійних компетентностей, здобутих у результаті теоретичної підготовки, щодо виконання завдань і обов'язків на займаній посаді або посаді вищого рівня, засвоєння вітчизняного та зарубіжного досвіду, формування особистісних якостей для виконання професійних завдань на більш високому рівні. Строк короткострокового підвищення кваліфікації за обсягом годин навчальної програми становить менше 108 академічних годин (один національний кредит або два кредити ECTS). Інформація щодо проходження курсів підвищення кваліфікації та власного професійного розвитку НПП засвідчена при зустрічах із академічною спільнотою. Основними базами для проходження підвищення кваліфікації у попередньому 5-річному періоді були профільні кафедри НУБІП України, Національний центр генетичних ресурсів рослин України Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва, Національний авіаційний університет, Навчально-науковий інститут інформаційно-діагностичних систем, Харківський політехнічний інститут, ННІ післядипломної освіти, Університет імені Альфреда Нобеля (<https://bit.ly/2J4JG1o>), Вища школа економіки та менеджменту в м. Ополе (Польща); Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка. Під час зустрічі експертів із академічним складом було визначено, що викладачі мотивовані та займаються своїм професійним розвитком на регулярній основі, не лише у межах формальних курсів підвищення кваліфікації. У інституті наявна система моніторингу рівня професіоналізму викладачів через щорічне оцінювання їх педагогічної та професійної діяльності в контексті дотримання вимог. Підвищення кваліфікації та стажування НПП проводиться відповідно складеному графіку. Викладачі кафедри рослинництва в 2020 р. взяли участь у закардонному стажуванні за програмою курсу «Management in Plant Growing» (Poland) й отримали відповідний міжнародний сертифікат з оцінками за трьома модулями (<https://bit.ly/2JdYn1Z>). Гарант Подгасецький А. А. проходив підвищення кваліфікації у НУБІП за темою «Застосування інноваційних технологій» за викладання теми «Культура клітин у біотехнологічних дослідженнях». На регулярній основі співробітники університету відвідують виставки, на яких можуть ознайомитися з провідними технологіями та перейняти досвід інших науковців.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В університеті створено систему заохочення розвитку викладацької майстерності, яка має як матеріальну, так і нематеріальну складову. В якості матеріального заохочення колективним договором (<https://snau.edu.ua/kolektivnij-dogovir/>) та додатками до нього (<https://bit.ly/3nNjas5>) передбачається можливість преміювання, встановлення надбавок до посадового окладу. Положенням про організацію оплати праці у СНАУ передбачено надбавку за викладання навчальних дисциплін однією із мов країн ЄС. Заохочення нематеріального характеру, які передбачені нормативними документами університету: подяка ректора, представлення співробітника до державних нагород і почесних звань та ін. Для визначення кращих співробітників в університеті встановлена рейтингова система оцінки діяльності науково-педагогічних працівників (<https://bit.ly/3nNjas5>), яка регламентується «Положенням про освітній процес». Окрім цього, на постійній основі щорічно проводиться конкурс на кращу випускову кафедру та кращого викладача (<http://docs.snau.edu.ua/documents/public/kd1.pdf>). На сайті закладу викладачам надаються відомості про можливості проходження підвищення кваліфікації за кордоном (<https://snau.edu.ua/viddil-mizhnarodnyh-zvyazkiv/>), згідно з напрямком навчально-наукової діяльності. Певною мірою розвиток викладацької майстерності стимулюється СНАУ через оплату закордонних відряджень викладачів на навчально-методичні семінари та науково-практичні конференції. Для академічного та професійного розвитку викладачів із підвищення знання іноземних мов залучаються викладачі-волонтери носії мови. Заклад сприяє інтеграції наукових працівників у міжнародний науковий простір через стимулювання читання лекцій на базі установ-партнерів (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/polojennya_en.pdf.) Так, викладач ОНП Мельник А. В. у 2019 р. мав можливість відвідати свою здобувачку у КНР. Під час проведення бесід із фокус-групами серед науково-педагогічних працівників було отримано підтвердження інформації стосовно компенсації викладачам і здобувачам витрат на друкування в журналах, віднесених до науково-метричних баз Scopus, Web of Science. Ця інформація була підтверджена і під час співбесіди з головним бухгалтером та НПП Університету.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Склад групи забезпечення якості освіти відповідає ліцензійним умовам. Тематика наукових досліджень НПП відповідає дисциплінам, які вони викладають. Усі НПП за останні п'ять років мають публікації у фахових виданнях або виданнях Scopus/Web of Science, що дотичні до їх дисциплін. Процедура конкурсного відбору НПП є прозорою і відкритою; інформація про вакантні посади, вимоги і необхідні документи публікується як на вебсайті закладу, так і в місцевих ЗМІ. Існує тісна співпраця з роботодавцями, яких періодично залучають до організації освітньо-наукового процесу, формування і оновлення ОНП, проведення семінарських і практичних занять. Заклад створює можливості для професійного і викладацького розвитку НПП і сприяє інтеграції наукових працівників у міжнародний науковий простір через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами; надає змогу стимулювання читання лекцій на базі установ-партнерів і викладання на іноземній мові для іноземних здобувачів. НПП регулярно проходять стажування і підвищення кваліфікації, здійснюють наукові дослідження відповідно

освітніх компонентів програми. У закладі здійснюються заходи для рейтингування науково-педагогічних працівників

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

За критерієм 6 слабких сторін не виявлено

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОНП характеризується наявністю чітких процедур підбору кадрів із високим рівнем кваліфікації науково-педагогічних працівників, тематика наукових досліджень яких відповідає дисциплінам, які вони викладають. Працівники гармонійно поєднують наукову та освітянську діяльність, постійно підвищуючи рівень кваліфікації в закладах освіти і науки України та світу. У ЗВО створюються можливості для професійного розвитку НПП через співпрацю з вітчизняними і зарубіжними установами. Залучення професіоналів-практиків для реалізації освітньої програми забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей і програмних результатів навчання. Взірцевим є те, що більшість викладачів мають сертифікати щодо рівня знання іноземної мови і володіють іноземними мовами, що забезпечує реалізацію ОНП на високому міжнародному рівні. Сумський НАУ сприяє постійному підвищенню рівня знання мов, що сприяє викладанню окремих дисциплін на англійській мові, закордонним стажуванням викладачів, активній участі у міжнародних проєктах та конференціях. Взірцевим є також те, що СНАУ сприяє інтеграції наукових працівників у міжнародний науковий простір через стимулювання читання лекцій на базі іноземних установ-партнерів.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

СНАУ має одну із потужніших в Україні серед ЗВО агрономічного профілю матеріально-технічну базу, обладнану інноваційними технічними засобами. Під час онлайн-візиту членом ЕГ було продемонстровано весь перелік матеріальної бази, посилення на який наведено у табл. 1 звіту самооцінювання. Інформація щодо фінансової звітності розміщена на сайті університету (<https://bit.ly/3lWgl7P>). Профільні кафедри мають фінансування від МОН України на виконання НТР. Результатом чого є покращення матеріально-технічної бази кафедр, спеціальності 201 «Агрономія». Університет забезпечений навчальними приміщеннями із інтерактивними дошками (<https://agro.snau.edu.ua/minute-of-the-seminar-for-stakeholders/>) для проведення лекційних і практичних занять, функціонує комп'ютерний клас, є безкоштовний доступ до мережі Інтернет (Wi-Fi). Фінансові та матеріально-технічні ресурси ЗВО забезпечують досягнення визначених ОНП цілей і ПРН. Всі ОК забезпечені навчально-методичними матеріалами. Університет має доступ до електронних наукових баз Scopus і Web of Science (<https://www.scopus.com>, <http://webofscience.com>) відповідно до укладеного договору та наказу МОН. Університет забезпечений програмним інструментарієм, необхідним для проведення наукових досліджень усіх напрямів підготовки докторів філософії, а також засобами для проходження педагогічної практики (мультимедійна установка з аудіо забезпеченням, ноутбук LENOVO). На сервері ЗВО розміщено ліцензійні програми: Statisticv.10, MapInfov.11, Corel Drawx6 v.16.4.1.1281. Для здобувачів створений зал електронних видань, а також організована послуга електронної доставки документів. Для успішного оволодіння іноземними мовами обладнано лінгафонно-методичний кабінет на 25 робочих місць зі спеціалізованим програмним забезпеченням, персональними комп'ютерами та ін. Для практичної підготовки студентів є навчально-наукова виробнича база, власне навчально-дослідне господарство з площею землекористування 2,6 тис. га. (<https://snau.edu.ua/materialno-texnichna-baza/>). У ЗВО функціонують оснащені сучасним обладнанням лабораторії екологічного землеробства та природокористування (<http://agro-yug.com.ua/archives/18046>), навчальна лабораторія клонального та мікророзмноження рослин, лабораторія насіннезнавства, центр точного землеробства, смарт-полігон як складова центру точного землеробства (<https://snau.edu.ua/snau-vidkriv-unikalnij-dlya-ukra%D1%97ni-smart-poligon/>), лабораторія агрохімічних досліджень, лабораторія ґрунтознавства, центр колективного користування (<https://bit.ly/3pPjIVX>), лабораторія функціональної діагностики рослин (<https://www.youtube.com/watch?v=-YiIpHRDTwk>), лабораторія ПЛІР-діагностики (<https://bit.ly/2UP8zkd>). Під час зустрічі з фокус-групами учасники освітньо-наукового процесу підтвердили використання наявної матеріально-технічної бази у навчальних і наукових напрямках. Гарант ОНП підтвердив щорічне оновлення матеріально-технічної бази і закладення відповідних коштів до річного бюджету СНАУ.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

СНАУ забезпечує вільний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньо-наукової програми. Здобувачі і викладачі мають право на безоплатне користування бібліотекою, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами університету. Відповідно до правил користування бібліотекою (<https://library.snau.edu.ua/mba/>) абонентам надається право безкоштовно одержати у тимчасове користування документи з бібліотечного фонду наукової бібліотеки СНАУ. Університет має доступ до електронних наукових баз даних Scopus і Web of Science (<https://www.scopus.com>, <http://webofscience.com>), згідно укладеного договору та наказу МОН. Присутні на фокус-групі здобувачі повідомили, що на території університету встановлено Wi-Fi точки безкоштовного доступу до електронної бази наукових публікацій. За проведеним опитуванням здобувачі задоволені роботою бібліотеки (<https://bit.ly/39lsdwL>). Здобувачі та НПП мають можливість користуватися лабораторним обладнанням, використовувати потенціал дослідного поля – зазначили обидві фокус-групи під час зустрічей із експертами. Усі необхідні умови для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах ОНП ЗВО забезпечує безоплатно. Аспіранти мають можливість безкоштовно публікуватись у науковому збірнику «Вісник Сумського національного аграрного університету», Серія «Агронімія і біологія», внесеному до переліку наукових фахових видань України (категорії «Б») у галузі біологічних наук (091 «Біологія»), природничих наук (101 «Екологія») і сільсько-господарських наук (201 «Агронімія» (<https://snaubulletin.com.ua/index.php/ab/>). У фокус-групах із НПП і здобувачами підтверджено інформацію стосовно того, що вони мають вільний та безоплатний доступ до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Здобувачі вищої освіти проходять регулярні та цільові інструктажі перед заняттями та роботою з обладнанням, небезпечними речовинами тощо. В університеті є відділ охорони праці (<https://snau.edu.ua/contacts-ua/>) і медпункт. На території університету обмежено рух транспорту (допускається лише службовий за обґрунтованої потреби) і здійснюється патрулювання. Відповідні правила передбачені Концепцією освітньої діяльності СНАУ (<https://bit.ly/39lsdwL>). Діє соціально-психологічна служба (<https://snau.edu.ua/psixologichna-sluzhba/>), одним із завдань якої є вивчення соціально-психологічних і психолого-педагогічних проблем освітнього процесу, сприяння соціально-психологічній адаптації здобувачів вищої освіти. Для співробітників і здобувачів Інституту медичне обслуговування є безкоштовним. Дана інформація була підтверджена під час фокус-груп зі здобувачами та представниками студентського самоврядування. Здобувачі забезпечуються місцями в гуртожитках (<https://snau.edu.ua/gurtozhitki/>). Для дозвілля введено в експлуатацію новий студентський центр; оснащено тренажерну залу сучасними спортивними об'єктами різноманітної спрямованості, відремонтовано їдальню (<https://snau.edu.ua/kompleks-gromadskogo-xarchuvannya/>). Діє Центр культури та мистецтва. Під час бесіди із фокус-групою здобувачі висловили задоволення соціальними умовами й якістю освітнього середовища загалом. Представники студентського самоврядування підтвердили інформацію про дієвість заходів, які здійснює адміністрація закладу для організації безпечного і комфортного для здобувачів освітнього середовища.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Для організаційної та інформаційної підтримки здобувачів на вебсайті ЗВО у вільному доступі розміщується досить повна інформація про освітній процес: нормативно-правова база, тексти ОНП за роками оновлення, розклад занять, навчальні плани, перелік і анотації вибіркових дисциплін, навчально-методичні комплекси (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/onp-agronomiya/>). Більш детально ознайомлення з переліком дисциплін та їх змістом відбувається шляхом надання відповідної інформації викладачами, а також через сайт, де наявні силабуси та навчальні програми дисциплін. Позитивним моментом у комунікації ЗВО зі студентом є створення Путівника здобувача, (<https://agro.snau.edu.ua/aspirantura/dovidnik-zdobuvacha/>), у якому представлено рекомендації стосовно підготовки дисертаційної роботи та алгоритми дій у різних ситуаціях, які можуть відбутись протягом навчання на ОНП. Заклад консультує здобувачів щодо програм академічної мобільності, відповідно укладеним угодам про співробітництво між ЗВО та партнерами. Ці питання координуються відділом міжнародних зв'язків (<https://snau.edu.ua/viddil-mizhnarodnyh-zvyazkiv/>). Наукова бібліотека забезпечує вільний доступ до документів, періодичних видань та навчально-методичного забезпечення на основі повного задоволення інформаційних потреб студентів. Детальна інформація про всі заходи, які відбуваються в ЗВО, є у постійному доступі на офіційній сторінці СНАУ та в соціальних мережах (<https://www.facebook.com/official.snau>). Здобувачі освіти отримують консультації з питань професійної діяльності безпосередньо у викладачів, консультації юриста (зокрема з питань, не пов'язаних із професійною діяльністю), психолога (<https://snau.edu.ua/psixologichna-sluzhba/>) та ін. Навчання у аспірантурі проводиться у сучасних лабораторіях, які відповідають вимогам підготовки докторів філософії. Матеріально-технічне забезпечення університету та кафедр, за якими закріплені навчальні дисципліни, відповідає всім нормативам та вимогам з підготовки здобувачів у аспірантурі. Університет має доступ до міжнародних баз даних

Scopus та Web of Science з метою забезпечення інформаційної підтримки здобувачів вищої освіти ступеня ДФ. Під час зустрічі здобувачі та представники Ради молодих вчених повідомили про надання їм достатньої консультативної та інформаційної підтримки. Також учасники фокус-груп розповіли про практику консультування у різних викладачів, отримання найбільш вагомої консультативної підтримки від наукових керівників.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

В Університеті розроблено комплекс заходів, які передбачаються в «Концепції освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету» (<https://drive.google.com/file/d/1MBOopEuPCM2M2oCWCsaoG3wkWrWRGcas/view>), і в «Положенні про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ» (<https://bit.ly/399Lvon>) для реалізації права на освіту для осіб із особливими освітніми потребами. Згідно ч. 2 ст. 30 Закону України «Про освіту» пункту про умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами, в ЗВО проведено обстеження будівель та прилеглої до них території з метою визначення доступності навчальних приміщень для осіб із особливими освітніми потребами та інших маломобільних груп населення. Дотримано вимог та нормативів Державних будівельних норм України «ДБН В.2.2-3:2018 Будинки і споруди. Заклади освіти»; ДСТУ-Н В.2.2-31-2011 «Настанова з облаштування будинків і споруд громадського призначення елементами доступності для осіб з вадами зору та слуху» та інших нормативно-правових документів, що регулюють забезпечення доступності навчальних приміщень для осіб із інвалідністю та інших маломобільних груп населення. За отриманої під час проведення фокус-групи із адміністративним персоналом і гарантія інформацією, для комфортного переміщення осіб із особливими потребами у головному корпусі закладу облаштовано пандуси. Вступу осіб з особливими освітніми потребами на ОНП не було. Проте, передбачені механізми для навчання таких здобувачів і повноцінного виконання ними дисертаційного дослідження. Зокрема, у ЗВО наявні транспортні засоби і мобільна техніка для організації виїзду на об'єкти дослідної мережі, людські ресурси для фізичної допомоги у закладці польових дослідів тощо. Під час спілкування здобувачі і представники Ради молодих вчених повідомили про навчання у ЗВО осіб із малими дітьми і про надання їм необхідної допомоги, а саме можливості мати гнучкий графік навчання, а також оздоровлювати дітей у лікувальних закладах за рахунок Університету.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

В Університеті для попередження та врегулювання конфліктних ситуацій діє Наказ про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у Сумському НАУ http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/o8_nakaz_zapobigannya_zlovjyvan.pdf, у якому чітко окреслено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій. Наразі прийняте «Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у СНАУ» (<https://snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/02/Положення-про-попередження-та-протидію-сексуальним-домаганням-та-дискримінації-в-СНАУ.pdf>). Положення передбачає створення комісії з врегулювання конфліктних ситуацій, політику запобігання конфліктним ситуаціям, а також моніторинг дотримання процедур їх дотримання. У діючих у ЗВО процедурах врегулювання конфліктних ситуацій чітко прописано процес подання і розгляду скарги. Крім того, у здобувачів ОНП є можливість скористатися гарячою лінією або скринькою довіри для анонімного звернення щодо вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, корупцією, дискримінацією). Здобувачі та представники Ради молодих учених і органів студентського самоврядування зауважили, що у ЗВО зі здобувачами першого року навчання проводяться бесіди стосовно процедур із вирішення конфліктних ситуацій і відповідної нормативно-правової бази протидії сексуальним домаганням та дискримінації. Тому вони добре поінформовані стосовно алгоритмів дії у випадку їх виникнення. Під час зустрічі членів ЕГ зі здобувачами також підтверджено надану у звіті самооцінювання інформацію стосовно того, що за період реалізації ОНП «Агрономія» випадків звернень щодо вирішення конфліктної ситуації (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, корупцією, дискримінацією) зафіксовано не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Університет має одну із потужніших в Україні серед ЗВО агрономічного профілю матеріально-технічну базу, обладнану інноваційними технічними засобами, програмним забезпеченням і лабораторіями, необхідними для проведення наукових досліджень усіх напрямів підготовки докторів філософії. За рахунок виконання міжнародних грантових проєктів отримане сучасне, інноваційне обладнання. Для практичної підготовки студентів є навчально-наукова виробнича база. Також працює сучасний лінгвафонно-методичний кабінет і бібліотека з залом електронних видань. У ЗВО забезпечується вільний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньо-

наукової програми. Створені належні умови для реалізації безпечного освітнього середовища, проведення освітньої, організаційної та інших форм підтримки здобувачів освіти. Високий ступінь задоволеності аспірантів наявними відносинами з науково-педагогічними працівниками, що безпосередньо відповідають за зміст ОНП і викладають на даній програмі. Наявність чітких і зрозумілих процедур щодо вирішення можливих конфліктних ситуацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабких сторін не виявлено.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Університет має обладнану інноваційними технічними засобами і лабораторіями навчально-наукову і виробничу базу для підготовки докторів філософії за спеціальністю 201 «Агрономія». Значну частину обладнання СНАУ придбав за рахунок міжнародних грантових проектів. ЗВО забезпечується вільний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньо-наукової програми. Створені належні умови для реалізації безпечного освітнього середовища, проведення освітньої, організаційної та інших форм підтримки здобувачів освіти. Високий ступінь задоволеності аспірантів наявними відносинами з науково-педагогічними працівниками, що безпосередньо відповідають за зміст ОНП і викладають на даній програмі. Наявність чітких та зрозумілих процедур щодо вирішення можливих конфліктних ситуацій. ОНП повністю відповідає Критерію 7 і має інноваційний і зразковий характер.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються «Положенням про освітні програми у СНАУ» (<https://bit.ly/2Ks24lv>), повноваження та відповідальність в частині виконання цих процедур визначені «Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ» (<https://bit.ly/3nEw8IS>), «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/2IPqFzQ>). Згідно цих положень розроблення, моніторинг зазвичай здійснює проектна група, до якої можуть долучати експертів: викладачів, професіоналів-практиків, здобувачів вищої освіти. Аналіз нормативної бази, зустрічі із фокус-групами, зокрема гарантом ОНП дозволяють ЕГ зазначити, що перегляд і оновлення ОНП відбувається щорічно. Дана ОНП програма переглядалась у 2018 р. за участі проектної групи, здобувачів, роботодавців на засіданні кафедри, де обговорювалась відмова від блокової системи обрання ОК, та запропоновано ввести до ОНП навчальні дисципліни «Комунікація в науковому середовищі» та «Організація підготовки наукових публікацій». Проаналізувавши ОНП 2019 р., ЕГ пересвідчилась, що зміни, внесені саме у 2019 р. зумовлені розробкою проекту стандарту. Перегляд ОНП 2020 р. засвідчено протоколом засідання робочої (проектної) групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм» (№2, від 28.02.2020 р.) (<https://bit.ly/35JxjjR>), де були залучені академічна спільнота, здобувачі, роботодавці (<https://bit.ly/3nHXmhs>, <https://bit.ly/3lMjPd1>), та вказано всі прозиції стейкхолдерів щодо проектування та оновлення ОНП. Проекти освітніх програм оприлюднюються на офіційному сайті для громадського обговорення (<https://bit.ly/2Kj0S3v>), після чого проходять доопрацювання з урахуванням отриманих пропозицій, зауважень та рекомендацій. ЕГ вважає, що СНАУ послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП та, з метою інформативності, рекомендує розміщувати таблицю із чіткими пропозиціями від стейкхолдерів щодо вдосконалення ОНП на офіційному вебсайті, а також для зручності разом із проектом ОНП розміщувати електронну адресу, куди всі бажаючі учасники освітнього процесу можуть надсилати свої бачення у розвитку та пропозиції до ОНП.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У СНАУ практикується залучення здобувачів ОНП до процесів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, про що свідчить отримання періодичного зворотнього зв'язку від здобувачів у вигляді анкетувань. Із метою отримання пропозицій здобувачів вищої освіти щодо вдосконалення ОНП, до анкети-опитування включено блок питань якості освітньо-наукової програми (<https://bit.ly/32Zw8eu>), за результатами якої переважна більшість здобувачів задоволені змістом ОНП, 93,3% опитаних вважають, що всі ОК даної ОНП необхідні для фахової діяльності та особистісного зростання (<https://bit.ly/2Ke1mrF>). Фактом залучення здобувачів до процесу періодичного перегляду освітньої програми, як партнерів, є те, що до складу проектної групи включено здобувача Петренка С. В. (внесення змін 27.02.2020 року до наказу №365-К від 08.11.2019 року «Про призначення проектних груп»). Здобувачі також були залучені до засідання робочої (проектної) групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм» 26-28 лютого 2020 р., що засвідчено протоколом із зазначеними всіма пропозиціями (<https://bit.ly/3nIwLBd>), та розмовою зі здобувачами під час онлайнвізиту, які також вказали, що їх часто запрошують на кафедральні засідання, де вони можуть залучатися до вирішення освітніх питань. За пропозиціями здобувачів у ОНП 2020-2021 р. спостерігаються зміни вибіркової частини за рахунок ОК, наближених до тематики наукових досліджень аспірантів. Члени студентського самоврядування – студентський декан та голова студентського профкому факультету входять до складу Вченої ради факультету, яка розглядає пропозиції та зауваження щодо освітніх програм та їх складових (освітніх компонентів, навчальних планів), що також підтверджено при онлайн-зустрічах.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду освітньо-наукової програми та інших процедур забезпечення її якості в ролі партнерів регулюється «Положенням про експертні ради роботодавців» (<https://bit.ly/2UKdUsN>). Залучення роботодавців формується переважно через організацію засідань робочих груп, проведення зустрічей зі здобувачами, які на постійній основі залучаються до проведення «Дня поля», де можуть проаналізувати результати діяльності аспірантів, наочно оцінити, а також надати рекомендації. Зустріч із роботодавцями засвідчила, що вони мали можливість ознайомитись із даною ОНП і надати свої рекомендації щодо її покращення на засіданні робочої (проектної) групи в рамках «Проектування та оновлення освітніх програм» 26-28 лютого 2020 р. (<https://bit.ly/38WAh6C>, <https://bit.ly/3fhlapr>), де, із пропозиціями виступили Сахошко Микола Миколайович – директор Сумського обласного Державного експертного центру сортів рослин та Кабанець Віктор Михайлович – директор Інституту сільського господарств Північного Сходу НААН, що зазначили на розширенні універсальних навичок (Soft skills); вказали, що роботодавці сьогодення розраховують, що фахівець матиме десятки різноманітних умінь: здатність креативно мислити та управляти часом, мати навички комунікації, нетворкінгу, командування (<https://bit.ly/3fhpzJm>). Так, зважаючи на дані рекомендації, проектною групою в ОНП 2020-2021 р. було збільшено кількість кредитів ОК «Філософія науки». Для розширення кола взаємодії ЗВО та роботодавців експертна група рекомендує на регулярній основі проводити засідання Експертних рад роботодавців, а також на постійній основі залучати професіоналів-практиків до проведення лекційних занять.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників за даною ОНП не проводили через відсутність випуску. Але, для підтримки зв'язків в університеті регулярно проводяться зустрічі випускників минулих випусків. У СНАУ існує практика запрошення випускників для проведення конференцій, днів поля, різних святкових заходів (день працівника сільського господарства, день науки), де проводяться зустрічі з викладачами та здобувачами вищої освіти, під час яких доводиться інформація щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників. Упродовж цих зустрічей випускники діляться своїм досвідом, висловлюють свою думку відносно якості отриманої освіти та побажань щодо зміни змісту освітніх програм. Цей процес відбувається, зазвичай, в неформальній атмосфері, є відвертим і відкритим, надає можливість робочій групі отримати важливу інформацію для подальшої роботи над змістом ОНП. Також, на сайті ЗВО є сторінка щодо випускників та їх кар'єрного росту, деякі із них активно залучаються до освітнього процесу ЗВО вже у ролі роботодавців (Сахошко М. М.) (<https://bit.ly/35Lbou6>). Позитивні відгуки випускників були надані експертній групі і на відкритій онлайнзустрічі.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЕГ мала можливість пересвідчитись, що керівництво СНАУ, відділ якості освіти, ліцензування та акредитації, гарант ОНП і викладачі усвідомлюють потребу всебічного аналізу програми на предмет виявлення недоліків та своєчасного реагування на них. Відповідно до п. 4.4. «Положення про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ» (<https://bit.ly/3nEw8IS>), своєчасне рецензування освітніх програм, оцінка актуальності освітньої програми та відповідність її стандартам, чинним нормативним документам, рекомендаціям МОН України, вимогам роботодавців і студентської спільноти покладається на проектну групу, затверджену відповідним наказом закладу. «Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти» (<https://bit.ly/2IPqFzQ>) передбачена багаторівнева система контролю, за якою ОНП програми переглядаються та узгоджуються проектною

групою, випусковою кафедрою, деканом факультету, навчальним відділом, радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ, Вченою радою Університету, що дозволяє на кожному етапі вчасно виявити певну невідповідність. Зустрічі з фокус-групами дозволяють переконатись в тому, що щорічне оновлення структури та змісту ОНП демонструє позитивну динаміку ліквідації відхилень від актуальних вимог. Підставою для оновлення ОНП можуть бути: ініціатива і пропозиції гаранта ОНП, науково-педагогічних працівників та/або стейкхолдерів, а також об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру та/або інших ресурсних умов реалізації освітньо-наукової програми. Врахування побажань і потреб здобувачів відбувається через анкетування, результати яких аналізуються та реально впливають на зміст навчання та викладання (<https://bit.ly/3pDu7OK>). Крім того, свої рекомендації щодо змісту та структури освітніх програм надають представники Ради молодих вчених, представники роботодавців, академічна спільнота (<https://bit.ly/3kMTyd1>). Планове проведення моніторингів задоволеності здобувачами всіма компонентами ОНП забезпечує можливість адекватного реагування на недоліки. У процесі здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час реалізації ОНП було проаналізовано матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності. Система забезпечення якості ЗВО відреагувала шляхом облаштування наукових лабораторій на факультеті агротехнологій та природокористування. Відкрито навчально-наукові лабораторії, зокрема міжфакультетські: «Електронної мікроскопії», «ПЛР діагностики» в рамках проєкту Erasmus+ KA2, «Лабораторію екологічного землеробства та природокористування». Всі лабораторії були продемонстровані ЕГ під час огляду МТБ.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Агрономія» є первинною, тому результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти не брались до уваги під час перегляду освітньо-наукової програми. Проте, ЕГ було проаналізовано акредитаційні висновки освітніх програм інших спеціальностей і освітніх ступенів. Зокрема, варто зауважити, що у ЗВО з метою розподілу відповідальності між різними структурними підрозділами у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти створено Відділ якості освіти, ліцензування та акредитації (<https://bit.ly/2UHsZLP>). Також, для тіснішого налагодження взаємозв'язку розроблено та затверджено «Положення про експертні ради роботодавців» (<https://bit.ly/2UKdUsN>) і для нормативного врегулювання самостійної роботи здобувачів розроблено «Положення про організацію самостійної роботи студентів та контроль за нею» (<https://bit.ly/3pUy7e2>). Окрім того, розроблено «Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації» (<https://bit.ly/392JZV9>). Також, ЗВО підготовлено проєкт документу «Концептуальні засади гуманітарної складової підготовки фахівців у Сумському національному аграрному університеті», та розроблено проєкт «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; та проєкт «Положення про силабус». ЕГ мала можливість пересвідчитись у тому, що в СНАУ є готовність та високий рівень мотивації до вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості; заплановані нові підходи до роботи із стейкхолдерами.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Вивчення документів ЗВО та спілкування зі стейкхолдерами показало, що здобувачі, НПП, адміністрація, допоміжний персонал сприймають політику та процедури забезпечення якості вищої освіти як корисні та готові долучатися до їх вдосконалення. У ЗВО розроблена досить потужна нормативно-правова база, що слугує фундаментом формування культури якості та охоплює основні її складові: внутрішнє забезпечення якості освіти, дотримання академічної доброчесності, моніторинг і перегляд ОНП, рейтингування співробітників тощо (<https://bit.ly/2UNaOnX>, <https://bit.ly/35RkeWo>). Для здобувачів проводиться анкетування щодо якості викладання та рівня задоволеності навчанням. Результати анкетування оприлюднюються на вебсайті ЗВО (<https://bit.ly/3flQ4gL>). Під час інтерв'ювання здобувачів за ОНП, представників Ради молодих вчених, роботодавців, науково-педагогічного персоналу відчувається зацікавленість у покращенні освітнього процесу, виявленні недоліків і пошук шляхів їх усунення. Професійні навички викладачів удосконалюються завдяки підвищенню кваліфікації у провідних установах, участі у конференціях різного рівня, міжнародних грантах, підготовці наукових публікацій до фахових журналів та зарубіжних видань. Окремі представники НПП (Подгаєцький А. А., Власенко В. А., Мельник Т. І., Оничко В. І.) є членами Ради із забезпечення якості вищої освіти (<https://bit.ly/3pNO85i>).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У СНАУ процес розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регламентується діючими положеннями. Також, у ЗВО функціонує Рада із забезпечення якості освітньої діяльності, до якої долучені представники групи забезпечення даної ОНП. Протоколом №2, від 28 лютого 2020 р. засідання робочої (проєктної) групи в рамках «Проєктування та оновлення освітніх програм» засвідчено залучення до процесу моніторингу та

перегляду ОНП: здобувачів, думка яких враховується через проведення анкетувань; роботодавців, які також можуть бути членами експертної ради роботодавців; НПП, яких часто залучають до фокус-групових досліджень з питань забезпечення якості. Сильною стороною є університетський менеджмент, який вчасно реагує на сучасні виклики, що підтверджено покращенням нормативно-правової бази, за рекомендаціями попередніх акредитаційних експертиз у ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Із метою забезпечення більш тісного зв'язку із зовнішніми стейкхолдерами рекомендовано покращити онлайн-форми анкетування для роботодавців і випускників, що дозволить залучати стейкхолдерів різних регіонів України та світу до процесу вдосконалення ОНП. Рекомендації ЕГ для покращення інформативності зацікавлених осіб: розмішувати таблицю із чіткими пропозиціями від стейкхолдерів щодо вдосконалення ОНП на офіційному вебсайті. Для зручності разом із проектом ОНП розмішувати електронну адресу, куди всі бажаючі учасники освітнього процесу можуть надсилати свої бачення у розвитку та зауваження до ОНП. Для розширення кола взаємодії ЗВО та роботодавців експертна група рекомендує на регулярній основі проводити засідання Експертних рад роботодавців та залучати професіоналів-практиків до проведення лекційних занять.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Вимоги щодо забезпечення якості освіти за ОНП виконуються у повному обсязі, проводяться заходи щодо вдосконалення організаційних процедур внутрішнього забезпечення якості освіти та усунення виявлених недоліків під час опитування стейкхолдерів. До моніторингу та перегляду ОНП активно залучаються всі стейкхолдери. Представниками академічної спільноти СНАУ підтверджено сформовану культуру якості, яка сприяє постійному вдосконаленню ОНП та освітньої діяльності за нею. Водночас рекомендовано систематизувати пропозиції учасників освітнього процесу щодо вдосконалення ОНП, розмішувати їх на офіційному вебсайті та на постійній основі залучати роботодавців-практиків до проведення лекційних, практичних занять зі здобувачами. Експертна група встановила загальну відповідність всіх підкритеріїв Критерію 8 встановленим вимогам. Вважаємо вищезазначені рекомендації та недоліки несуттєвими. Тому загальна оцінка за рівнем відповідності складає «В».

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визначені чіткі і зрозумілі правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу в СНАУ регулюються такими документами: Статутом Сумського національного аграрного університету (<https://bit.ly/3pIZozQ>), «Положенням про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у СНАУ» (<https://bit.ly/395H7Hk>), що визначає права та обов'язки аспірантів, керівників аспірантів, взаємодію їх з іншими структурними підрозділами; «Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/35NUKbY>). Наведені документи та інші нормативно-правові документи з освітньо-наукової діяльності розміщуються у вільному доступі на офіційному сайті СНАУ на загальній сторінці (<https://bit.ly/35PpOlb>) та на сторінці для аспірантів (<https://bit.ly/3fllK5B>). Права та обов'язки здобувачів, наукових керівників, структурних підрозділів, що займаються підготовкою здобувачів, роз'яснюються при вступі до аспірантури, на першій зустрічі аспірантів із завідувачем відділу аспірантури та докторантури Костель М. В., що підтверджено під час зустрічей із фокус-групами. Але, слід зауважити, що на офіційному сайті СНАУ завантажено велику кількість документів, без підписів та печаток затверджуючої сторони. На запит ЕГ були наданні докази щодо впорядкованої нормативно-правової бази, що представлена на сайті як офіційна документація.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОНП «Агрономія» знаходиться на офіційному сайті за посиланням <https://bit.ly/3931CEh> у відкритому доступі. Під час дистанційних зустрічей із фокус-групами здобувачів і представників академічної спільноти підтверджено розміщення проекту ОНП на вебсайті у термін не пізніше, ніж за місяць до затвердження. Поза тим, можливість ознайомитись із проектом ОНП та внести власні пропозиції, звернувшись при цьому до гаранта ОНП чи проектної групи. Проте, для зручності, ЕГ рекомендує, разом із проектом ОНП розміщувати електронну адресу, куди всі бажаючі учасники освітнього процесу можуть надсилати свої бачення та зауваження до ОНП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На офіційному сайті Сумського національного аграрного університету (<https://snau.edu.ua/>, <https://bit.ly/3pSfV11>), зокрема на сторінці факультету агротехнологій та природокористування (<https://bit.ly/2J1GCD9>), розміщено точну та достовірну інформацію про освітньо-наукову програму в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін та суспільства: проект ОНП і ОНП за роками оновлення, рецензії роботодавців, навчальні плани (<https://bit.ly/393gC57>), програми вступних іспитів, правила прийому на ОНП (<https://bit.ly/2Hnz6lv>). Також створена окрема сторінка для іноземних здобувачів, де вони також можуть ознайомитись із ОНП 2019 р., робочими програмами та навчальними планами (<https://bit.ly/33801cJ>). Із переліком навчальних дисциплін на здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 201 «Агрономія» можна ознайомитися за посиланням: <https://bit.ly/3kT74vU>, де розміщені анотації та робочі програми дисциплін. Учасники фокус-груп підтвердили своєчасне розміщення на вебсайті ЗВО інформації про ОНП та освітньо-науковий процес, а також можливість ознайомлення з нею. Проте, ЕГ радить для розширення інтернаціоналізації освіти покращити інформативність сайту для іноземних користувачів.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Наявність чітких та зрозумілих правил і процедур щодо регулювання прав та обов'язків учасників освітнього процесу, що визначаються відповідними положеннями та є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Дотримання вимог щодо своєчасного оприлюднення освітньої програми на офіційному сайті Інституту, зміст якої містить достовірну інформацію та дозволяє усім зацікавленим сторонам приймати участь в її обговоренні та оновленні.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Рекомендації від ЕГ: для зручності рекомендує, разом із проектом ОНП розміщувати електронну адресу, куди всі бажаючі учасники освітнього процесу можуть надсилати свої бачення та зауваження щодо ОНП.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Зважаючи на вищенаведені сильні сторони та позитивні практики, які базуються на чітких і зрозумілих правилах і процедурах щодо врегулювання прав та обов'язків учасників освітнього процесу, на вчасному публічному інформуванні всіх стейкхолдерів щодо освітнього процесу, а також на дотриманні вимог вчасного розміщення проекту ОНП і надання можливості для його обговорення, оперуючи незначними слабкими аспектами, які стосуються, зокрема, нормативної документації, що розміщена без підписів затверджуючої сторони; оприлюднення таблиць із пропозиціями стейкхолдерів щодо вдосконалення ОНП, експертна група зазначає, що ОНП загалом відповідає Критерію 9 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП «Агрономія» відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у ЗВО, наукових установах системи НАН, НААН України та інших. У СНАУ високий рівень забезпечення висококваліфікованими НПП, що забезпечує повну відповідність Зальцбургським принципам щодо наявності критичної маси дослідників, які спільно працюють в одному напрямку наукового пошуку. Науково-педагогічний склад ОНП достатній, щоб сформувати для здобувачів 4-го року навчання разові спеціалізовані ради, про це, на запит ЕГ, надано відповідні документи (<https://office.nau.gov.ua/dfc426a6-4461-457b-a1ff-80b504e0c454>). У СНАУ створені всі умови для якісної підготовки аспірантів, проведення атестацій і попередньої експертизи дисертаційних робіт (інформація додається у таблиці 1). Повноцінна підготовка здобувачів забезпечується в цілому організаційною, матеріально-технічною, методичною та наставницькою підтримкою. У СНАУ в 2020 році закінчила навчання аспірантка – Романько А. Ю., науковий керівник Мельник А. В., яка пройшла підготовку в аспірантурі за ОНП «Агрономія» – повністю виконана навчальна та наукова індивідуальні програми, підготовлено дисертаційну роботу, опубліковано статті, робота пройшла первинну експертизу в СНАУ і нині формується разова Спеціалізована рада.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Наукове керівництво аспірантами здійснюють фахівці, які працюють на профільних кафедрах: рослинництва; землеробства, ґрунтознавства та агрохімії; селекції і насінництва ім. М. Д. Гончарова. Науковими керівниками здобувачів є відомі вчені (<https://bit.ly/376RasW>), як в Україні, так і за кордоном, що працюють у даній галузі: Подгаєцький А. А., Кожушко Н. С., Троценко В. І., Мельник А. В., Власенко В. А., Харченко О. В., Оничко В. І. та ін. Із аналізу документів, сайту та у зустрічах з різними групами стейкхолдерів, ЕГ дійшла висновку, що теми дисертаційних робіт аспірантів дотичні науковій діяльності та кваліфікації їх наукових керівників. Узагальнену інформацію щодо відповідності (релевантності) напрямів досліджень аспірантів та їх наукових керівників представлено в таблиці 2 у відповідь на запит ЕГ (<https://office.nau.gov.ua/fo3a7d09-26e4-46c5-97e6-8c33b1b6a47f>). Інформація щодо напрямів наукової діяльності, публікацій наукових керівників, участь у міжнародних конференціях представлена у відкритому доступі на сайті СНАУ: факультет агротехнологій та природокористування, кафедра, наукова робота (<https://bit.ly/3q8s2eb>; <https://bit.ly/376RasW>). Дані також наведені на сайті СНАУ по керівникам у розрізі кафедр (<https://bit.ly/3m5Jltz>; <https://bit.ly/3fzrVoj>; <https://bit.ly/364U8yF>; <https://bit.ly/39irR9U> та інші). Усі науково-педагогічні працівники приймають активну участь в міжнародних наукових конференціях і мають наукові публікації у провідних фахових виданнях України, а також у тих, які індексуються у наукометричних базах Scopus та WoS.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

Членами ЕГ встановлено, що наукові дослідження аспірантів відбуваються з використанням найсучаснішого обладнання та устаткування науково-дослідних лабораторій профільних кафедр: «Лабораторії ПЛР-аналізу, яка створена в рамках проекту Erasmus+ KA2»; «Лабораторії екологічного землеробства та природокористування», навчально-наукових лабораторій: «Агрохімії», «Ґрунтознавства», «Навчально-наукової лабораторії овочівництва та картоплярства», «Наукової лабораторії сучасних проблем рослинництва та садівництва Північно-Східної частини України». За використанням мобільної метеостанції на дослідному полігоні Університету проводиться моніторинг погодних умов. Програмне обладнання Центру точного землеробства та лабораторна база агрохімічних досліджень використовується аспіранткою Дацько О. Під час спілкування зі здобувачами аспірант Гнетецький М. підтвердив використання для проведення наукових досліджень ПЛР-лабораторії. Також встановлено, що доступ до всієї інфраструктури, необхідної для виконання науково-дослідних і наукових робіт, є вільним і безперешкодним. Університет забезпечений навчальними приміщеннями із інтерактивними дошками (<https://bit.ly/3pU6GAN>) для проведення презентацій і групових обговорень результатів досліджень аспірантів. Із бесіди з науковими керівниками аспірантів було встановлено, що закупівля необхідних матеріалів, реактивів відбувається згідно заявок наукових керівників на кафедрі. Доступність до інформаційних ресурсів забезпечується за рахунок систематичного оновлення бібліотечного фонду, безкоштовним доступом до баз Scopus і Web of Science. На фокус-групі з науковими керівниками Мельник А. В. повідомив про участь аспірантів Жердецької С. В., Бутенко С.О., Дудка А. А., Білокінь В. О. у виконанні госпдоговірної теми з ТОВ «Байер», яка узгоджується з напрямками досліджень здобувачів та дозволяє покривати значну частину витрат на дослідження. Аспірант кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії Петренко С. В. є виконавцем проекту з ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії НААН». Аспіранти мають можливість регулярно апробувати власні наукові дослідження на конференціях, круглих столах, з'їздах різного рівня, як в Університеті, так і за його межами. Щорічно в університеті організовується три наукові конференції (<https://snau.edu.ua/konferenci%D1%97/>; <https://snau.edu.ua/goncharivski-chitannya-usnau/>; <https://bit.ly/3fzpjqt6>). Здобувачі на безоплатних умовах мають змогу публікувати результати наукових досліджень у фаховому виданні – Віснику СНАУ категорії "Б" (<https://bit.ly/2HtyqLr>). Перелік публікацій здобувачів, наданий гарантом на запит ЕГ, дозволяє зробити висновок про їх регулярну участь у конференціях міжнародного і

всеукраїнського рівнів, наявність статей як у виданнях Scopus і Web of Science, так і провідних фахових виданнях України.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

У закладі забезпечуються можливості для долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за використанням різноманітних організаційних форм: від студентської мобільності, участі в міжнародних конференціях, семінарах, «круглих столах» до реалізації спільних освітніх програм і участі у проєктах різних міжнародних наукових організацій. Діяльність СНАУ на міжнародному освітньому просторі фокусується на довготривалих програмах і проєктах, які покликані забезпечити підвищення якості освітньої та наукової діяльності до рівня світових стандартів <https://snaeu.edu.ua/mizhnarodni-proekty/mizhnarodni-proekti-ta-granti/>. СНАУ у 2018 році отримав ліцензію та статус екзаменаційного центру Pearson, що дає можливість проводити міжнародні іспити для підтвердження майже всіх рівнів володіння англійською мовою від А1 до С1 та видавати сертифікати міжнародного зразку, дозволивши здобувачам долучатись до міжнародної академічної спільноти і приймати участь у міжнародних конференціях. У рамках реалізації спільного проєкту міжнародної грантової програми ЕРАЗМУС + СA2 в 2018 р. у СНАУ створена Лабораторія екологічного землеробства та природокористування (www.youtube.com/watch?v=SIw_2n4qTN4) і аспірант Ольга Бакуменка пройшла стажування з питання вивчення методик лабораторних аналізів у м. Терамо (Італія) (<https://bit.ly/3frjtq6>). Долучення аспірантів спеціальності 201 «Агрономія» до міжнародної академічної спільноти відбувається насамперед через наукових керівників і їх наукові публікації. Тому, як позитивний момент, слід зауважити надану гарантом на запит ЕГ інформацію щодо отримання 10 науковими керівниками ЗВО сертифікатів щодо проходження Кембріджського тесту на володіння англійською мовою на рівні B2. Із огляду на здобуті мовні компетентності, створено передумови для активного представлення і обговорення своїх наукових результатів на рівні міжнародної академічної спільноти за спеціальністю. Згідно наданої на запит ЕГ інформації (табл. 2-3), а також інформації, наданої на персональних сторінках здобувачів (<https://agro.snaeu.edu.ua/aspirantura/storinka-zdobuvacha/>) за звітний період вони прийняли участь у 18 закордонних конференціях, які проходили у Канаді, Чеській республіці, КНР, Польщі, Латвії, Іспанії, Великобританії, Болгарії, Туреччині, Австралії, Греції, Румунії, де мали можливість представляти закордонним колегам результати наукових досліджень і отримали відповідні сертифікати. Здобувачі Жердецька С. В., Бутенко С. О., Дудка А. А., Білокінь В. О. приймають участь у спільному дослідницькому проєкті з міжнародною компанією Bayer, де мають можливість у практичній роботі використовувати нові знання та навички дослідної справи.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Майже всі наукові керівники аспірантів є керівниками та відповідальними виконавцями науково-дослідницьких проєктів різних форм фінансування, до прикладу науково-дослідна робота за темою «Виродження картоплі, фактори, які обумовлюють процес, та способи його запобігання» (№ державної реєстрації 0116U007234 на 2016-2020 рр.); науково-дослідна робота за темою «Теоретичні та практичні основи створення і використання вихідного селекційного матеріалу картоплі з інтрогресованими генами» (№ державної реєстрації 0116U007237 на 2016-2020 рр.); науково-дослідна робота за темою «Створення вихідного матеріалу сортів кіноа (*Chenopodium quinoa* Will), адаптованих до умов північно-східного Лісостепу та Полісся України» (№ державної реєстрації 0118U004748 на 2018-2022 рр.); науково-дослідна робота за темою «Створити нові інтенсивні ранньостиглі немагодостійкі сорти картоплі, придатні до механізованого вирощування, тривалого зберігання й промислової переробки» (№ державної реєстрації теми: 0116U005635) та інші – теми, підтверджені під час спілкування із фокус-групами (НПП, науковими керівниками) та надані посилання на відповідні документи. Підсумки науково-дослідної роботи за державною тематикою розглядались на засіданні кафедри рослинництва (03.02.2020 р.), результати розміщені на сайті ЗВО (<https://bit.ly/3pUGaqW>). За результатами виконання науково-дослідних робіт публікуються тези, матеріали доповідей, статті тощо, які доступні за посиланням (<https://bit.ly/3kPRild>), а також надані ЕГ як відповідь на запит в системі (таблиця 2). Окрім того, інформація щодо наукової діяльності за даною ОНП (участь у конференціях, написання статей, напрями наукової діяльності) розміщена на сторінці «Наукова робота кафедри рослинництва» (<https://bit.ly/3kYWa7D>). За даною ОНП керівники аспірантів активно беруть участь у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та практично впроваджуються.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Нормативною базою СНАУ визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності: Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/2IGU6o4>), «Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ» (<https://bit.ly/2UH0lso>), «Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ» (<https://bit.ly/3pQbQhx>). Також, для аспірантів СНАУ на офіційному сайті розміщено алгоритм дій щодо перевірки наукових праць на унікальність тексту (<https://bit.ly/2IPuHbi>), де

прописано куди звернутись та як діяти при перевірці праць на унікальність тексту. Для визначення рівня поінформованості здобувачів щодо принципів академічної доброчесності ЗВО проводить анкетування, за результатами якого 96% опитаних знайомі з поняттям академічної доброчесності, процесом перевірки робіт на плагіат (<https://bit.ly/3nDsgaT>). Здобувачі отримують інформацію щодо академічної доброчесності також у межах навчальної дисципліни «Організація підготовки наукових публікацій та написання дисертації» Тема 10. Етика наукових публікацій, академічна доброчесність та відповідальність (<https://bit.ly/3pGMŸbL>). Технологічними інструментами протидії порушенням академічної доброчесності у СНАУ, що підтверджено інформацією під час онлайн-зустрічей із фокус-групами, виступають спеціальні програмні засоби Unicheck, що належать ТОВ «Антиплагіат» (договір №29 від 25.03.2019 року) та програмний продукт ТОВ «Плагіат» StrikePlagiarism.com (договір № 18-3-3 від 18.03. 2019 р.), через який проводиться перевірка на наявність тестових запозичень, порядок перевірки визначений «Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність у СНАУ» (<https://bit.ly/36TogsX>), підтвердження використання плагіату визначається відповідними комісіями або уповноваженими особами. Внутрішніми документами, які регламентують можливість керівництва аспірантами особами, які вчинили порушення академічної доброчесності є «Кодекс академічної етики» (<https://bit.ly/337BTXv>). Окрім того, у ЗВО ректором затверджено наказ про утворення комісії з академічної етики (№699-БК, від 1 червня 2020 р. <https://bit.ly/3nO2als>), у повноваження якої входить моніторинг дотримання членами академічної спільноти Сумського національного аграрного університету положень Кодексу академічної доброчесності. Під час спілкування із фокус-групами прикладів порушення академічної доброчесності особами, які б здійснювали наукове керівництво немає. Також не виявлено жодного факту порушень академічної доброчесності ані серед здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, ані серед науково-педагогічних працівників даної ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Теми дисертаційних робіт аспірантів дотичні науковій діяльності та кваліфікації їх наукових керівників. Наукові керівники є відомими вченими з визнаними науковими школами, що сприяє якісній підготовці докторів філософії. Встановлена повна відповідність напрямів досліджень наукових керівників темам дисертаційних досліджень аспірантів. Нормативною базою СНАУ визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності. У ЗВО пропагується й дотримується академічна доброчесність на всіх етапах освітнього процесу та ланках управління ЗВО. Наукові керівники аспірантів виконують науково-дослідні роботи на замовлення Державного фонду фундаментальних досліджень, міністерств, відомств, інших замовників науково-технічної продукції, в т.ч. міжнародних і грантових проєктів. Результати дослідницьких проєктів регулярно публікуються та практично впроваджуються. Керівництво намагається вбезпечити всіх учасників освітнього процесу від використання плагіату через етичне виховання та інші методи впливу, зокрема застосовуючи технологічні інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Наукові дослідження здобувачів здійснюються за використання найсучаснішого обладнання та устаткування науково-дослідних лабораторій профільних кафедр, навчально-наукових лабораторій та Smart-полігону, доступ до якого є вільним та безперешкодним. Доступність до інформаційних ресурсів забезпечується шляхом систематичного оновлення бібліотечного фонду, безкоштовним доступом до електронних наукових баз Scopus та та Web of Science. Аспіранти приймають активну участь у конференціях, публікують результати у фахових виданнях та виданнях, що індексуються в базах Scopus та Web of Science. У ЗВО забезпечуються можливості для студентської мобільності, 85 % наукових керівників отримали сертифікати на володіння англійською мовою на рівні B2.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Слабких сторін з 10 критерію не виявлено. Рекомендовано переглянути напрями досліджень НПП та здобувачів відповідно до світових наукових «трендів», що дозволить повноцінно використовувати сучасне обладнання, яке є в СНАУ, і забезпечить базу для публікаційної активності НПП та здобувачів у виданнях, що входять до наукометричних баз даних, зокрема Scopus та Web of Science.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

В СНАУ створенні умови для успішної реалізації ОНП « Агрономія ». Наукові керівники є відомими вченими з визнаними науковими школами, що сприяє якісній підготовці докторів філософії. У ЗВО забезпечуються можливості для студентської мобільності, 85 % наукових керівників отримали сертифікати на володіння англійською мовою на рівні B2. Аспіранти приймають активну участь у конференціях, публікують результати у фахових виданнях та виданнях, що індексуються в базах Scopus та Web of Science. Встановлена повна відповідність

напрямів досліджень наукових керівників темам дисертаційних досліджень аспірантів. Високе забезпечення інноваційним обладнанням. Нормативною базою СНАУ визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності. У ЗВО пропагується й дотримується академічна доброчесність на всіх етапах освітнього процесу та ланках управління ЗВО. Наукові керівники аспірантів виконують науково-дослідні роботи на замовлення Державного фонду фундаментальних досліджень, міністерств, відомств, інших замовників науково-технічної продукції, в т.ч. міжнародних і грантових проєктів. Результати дослідницьких проєктів регулярно публікуються та практично впроваджуються. Зроблені рекомендації не є суттєвими, а мають рекомендаційний характер. ОНП «Агрономія» відповідає якісним характеристикам за критерієм 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Акредитація, вважаємо, пройшла успішно, відбулася комунікація з усіма зацікавленими фокус-групами, отримано додаткову інформацію, яка сприяла розкриттю позитивних сторін програми. Освітньо - наукова програма успішно реалізується.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	A
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Каленська Світлана

Члени експертної групи

Івченко Тетяна Володимирівна

Сідлецька Оксана Миколаївна